

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

katedra bohemistiky

Adaptace vybraných anglicismů v jazyce personálního managementu

Adaptation of selected anglicisms in the language of human resources management

Pavel Baránek

Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích prostředcích
(bakalářské studium)

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Pořízka, Ph.D.

Bakalářská diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a náležitě uvedl všechny použité prameny.

V Olomouci dne 19. 6. 2019

Pavel Baránek

Děkuji PhDr. Petru Pořízkovi, Ph.D. za vedení práce a konstruktivní zpětnou vazbu poskytnutou v průběhu jejího vzniku. Dále děkuji Bc. Marii Flochové a Mgr. Imrichu Szászovi za vstřícnost a cenné poznatky.

Obsah

Úvod 9

Teoretická východiska 11

- 1.1 přejímání slovní zásoby 11
- 1.2 adaptace anglicismů v češtině 14
- 1.3 management a jeho jazyk 23
- 1.4 Korpusová lingvistika 27
- 1.5 Korpusy a nástroje použité k analýze 31
- 1.6 Excerpce dat a jejich uspořádání 33

Výzkumná část 37

- 2.1 Jednoslovné přejímky 37
- 2.2 Víceslovné přejímky 58

Závěr 75

Anotace 77

Resumé 78

Seznam literatury 78

Korpusy a nástroje

Přílohy

Úvod

V devadesátých letech 20. století se v českém prostředí začaly rozvíjet koncepty managementu. Vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o novou koncepci přicházející z Ameriky a západní Evropy, museli noví čeští manažeři rychle přijímat novou slovní zásobu, která nejčastěji vycházela (a stále vychází) angličtiny. V letech devadesátých bylo možné jen s obtížemi zachytit, a především popsat adaptace těchto přejímek. Dnes, s odstupem více než 20 let a za pomoci nových metod, které nám nabízí korpusová lingvistika, se můžeme o tento popis pokusit.

Tato bakalářská práce se věnuje adaptaci vybraných anglicismů v jazyce současného personálního managementu. Naším cílem je sledovat užití a adaptaci jednotlivých, skutečně aktuálních a v kontextu řízení lidských zdrojů aktivně využívaných lexikálních jednotek, a to i přes jejich specifičnost a poměrně malý okruh využití. Zkoumání míry adaptace a kontextů užití vybraných přejímek vychází z dat největších českých korpusů csTenTen17 a Araneum Bohemicum, výzkum je dále doplněn o data z příbuzných nástrojů kvantitativní lingvistiky. Probíhající adaptační procesy, jak je zachycují jazykové korpusy, se snažíme popsat v souladu s teoretickými poznatky vycházejícími primárně z prací M. Nekuly a I. Bozděchové.

Námi analyzované lexikální jednotky vychází z řízeného dialogu a následné diskuze se zástupci personálního managementu. Díky tomu jsme získali přístup ke specifickému lexiku, které je skutečně aktuální v kontextech svého oboru a zároveň je poměrně nepřístupné běžnému uživateli, protože je obvykle využíváno jen v úzkém okruhu specialistů či neveřejné komunikaci v rámci společností.

V teoretickém oddílu se věnujeme problematice přejímání slovní zásoby z jiných jazyků, přičemž zvláštní důraz je kladen na angličtinu. Součástí tohoto výkladu je rovněž nástin vývoje vztahů češtiny s angličtinou a popis situace ve 21. století. V druhé teoreticky zaměřené kapitole se věnujeme teorii adaptace přejímek na jednotlivých rovinách jazykového plánu, jejím nejčastějším zákonitostem, ale i specifickým odchylkám v tomto procesu. Tato teorie slouží jako základ pro samotnou analýzu. Samostatná kapitola věnovaná managementu uvádí čtenáře do teorie managementu a řízení lidských zdrojů. Na základě teoretické práce I. Bozděchové shrnujeme specifika jazyka managementu a jeho podoby v 90. letech, která je dále postavena do kontrastu se současnou situací. V neposlední řadě věnujeme z teoretického hlediska pozornost korpusové lingvistice, shrnujeme základní metody

a pojmy spojené s kvantitativní analýzou. Představeny jsou jednotlivé korpusy a nástroje, se kterými pracujeme v praktické části práce.

Samostatný oddíl je věnován excerpci dat. V této kapitole čtenáři představujeme profily respondentů, kteří metodou řízeného dialogu poskytli výpůjčky k samotné analýze. V této kapitole také vysvětlujeme systém třídění a zápisu lexémů ve výzkumné části bakalářské práce.

Ve výzkumném oddílu se věnujeme samotné analýze vybraných přejímek z anglického jazyka. Vedle zkoumání četnosti a kontextu jejich užití se snažíme rovněž o analýzu jejich ortograficko-ortoepické, morfologické a slovtvorné adaptace. Výrazy rovněž zařazujeme do širšího kontextu řízení lidských zdrojů, díky čemuž má čtenář možnost získat představu o způsobech užití daného výrazu ve zkoumané oblasti. Vycházíme přitom jednak z výkladových slovníků a sekundární literatury, jednak pracujeme s informacemi od samotných respondentů, kteří informace doplňují o cenné poznatky. Jsou to právě kontexty užití daných výrazů, z nichž často vychází potenciál a možnosti slovtvorné adaptace jednotlivých výrazů a odráží se v nich míra adaptace na různých rovinách jazykového plánu.

1 Teoretická východiska

1.1 Přejímání slovní zásoby

Přejímání lexikálních jednotek

Slovní zásoba jazyka může být obohacována slovní zásobou jazyka jiného. Přejímání cizojazyčných jevů probíhá na několika rovinách – jazyk může přejímat lexémy jako celek, nebo jejich dílčí elementy, které v domácím jazyce dále slouží k tvoření nových slov,¹ mezi ně můžeme řadit například afixy jako eko-, anti- nebo -ing/-ink. S obohacováním slovní zásoby z jazyka jiného také úzce souvisí přejímání zkratk a frazémů.

Výpůjčky jsou „výsledkem jazykového kontaktu dvou jazyků nebo více jazyků“² a pojem přejímka nebo výpůjčka může být chápán jako slovo převzaté z jazyka zdrojového do jazyka cílového, a to s různou mírou přizpůsobení jazykovému systému cílového jazyka. Ne všechna slova cizího původu, která se v komunikaci objeví, se musí adaptovat – mohou zůstat na úrovni občasných výpůjček, často graficky vyznačených kurzívou. Teprve častěji se vyskytující lexémy začínají vykazovat určitou míru adaptace.³ Adaptace přejímek probíhají na rovině zvukové, grafické, morfologické, slovtvorné a syntaktické⁴, často se také mluví o úrovni sémantické.

Specifickým příkladem přejímání jsou kalky, které tvoří jakýsi přechod mezi výpůjčkou z cizího jazyka a vlastním tvořením nového pojmenování v cílovém jazyce.⁵ Kalky si z cizího jazyka půjčují obecný pojmenovací model a spojují ho s plně

1 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 187.

2 NEKULA, Marek. Výpůjčka. In: JELÍNEK, Milan. Zkratka. In: KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek a PLESKALOVÁ, Jana (eds.). *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. Praha: 2016. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/V%C3%9DP%C5%AEJ%C4%8CKA>.

3 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 189.

4 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 267.

5 ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. S. 160.

domácími morfematickými nebo lexikálními základy⁶, srov. anglické slovo skyscraper a český ekvivalent mrakodrap.

Čeština byla v různých časových obdobích více či méně ovlivňována jinými jazyky. V české slovní zásobě najdeme dávno zdomácnělá slova původem z latiny, řečtiny a slovanských jazyků (především z polštiny a ruštiny), ale i slova převzatá vlivem dlouhodobého působení němčiny na našem území. Své místo ve slovní zásobě mají také výrazy z francouzštiny nebo italštiny⁷. V současné době má na češtinu zcela zásadní vliv přejímání z angličtiny, vliv ostatních jazyků je stále doložitelný, nedosahuje však zdaleka takových rozměrů jako v případě angličtiny.⁸ Vztahu angličtiny a češtiny je věnována samostatná kapitola.

Anglicismus

Pojem anglicismus může být chápán široce jako „jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka n. podle angličtiny v něm vytvořený“, jak uvádí ASCS i SSJČ. V této práci se nicméně nezaměřujeme na všechny anglicismy a upouštíme od přejatých slov, která jsou v češtině dlouhou dobu a dokázala se zcela zapojit do českého jazykového systému a často ani nejsou vnímána jako slova cizí (např. svetr, tramvaj). Naším cílem je analyzovat přejímky novější, ne zcela adaptované, u kterých je na první pohled patrný cizí původ (např. slova leadership, trainee ad.).

Podobně ASCS pracuje s pojmem amerikanismus, který definuje jako „jazykový prvek typický pro americkou angličtinu, popř. též užitý v jiném jazykovém prostředí“. Obvykle je velmi složité identifikovat, zda se jedná o amerikanismus, nebo anglicismus, snad s výjimkou výrazů jako colorfilm nebo behaviorismus, kde je patrný příklon k americké pravopisné variantě.⁹ V této práci se držíme termínu anglicismus pro označení všech přejímek z anglického jazyka, bez rozdílu původu v britské, americké nebo jiné angličtině.

Čeština a angličtina – vývoj vztahů

Kontakt anglofonních zemí s českými zeměmi sahá hluboko do minulosti, nejednalo se však o výrazný jazykový kontakt. Tak tomu bylo až do 19. století, kdy se

6 Tamtéž.

7 TĚŠITELOVÁ, Marie. O přejatých slovech v češtině z hlediska kvantitativního. Slovo a slovesnost. [online]. Ročník 51 (1990), číslo 2. S. 111–123. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=3345>

8 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 187.

9 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 259.

začal vliv angličtiny postupně zvětšovat. Dokonce ještě v tomto století však byla i anglická literatura často zprostředkována němčinou.¹⁰

Ve větší míře začaly anglické výrazy do českých zemí pronikat až díky hospodářským a technologickým impulsům přicházejícím v 19. století ze západu. Od 40. let 19. století se k tomuto vlivu navíc přidaly Spojené státy americké.¹¹

Angličtina začala na češtinu výrazně působit po 1. světové válce. Bylo to částečně dáno rostoucím ekonomickým a kulturním vlivem Spojených států amerických, ale také vzájemnými politickými, hospodářskými i kulturními vazbami nově vzniklého Československa na Francii a Velkou Británii.¹² Ke zpopulárnění angličtiny na našem území také přispěla obliba hudby (swing, jazz) a sportů (fotbal, box, tenis) oblíbených právě v anglofonních zemích.¹³

Velké změny (nejen) v oblasti jazykových vztahů s sebou přinesly totalitní režimy v období protektorátu a následující komunistické nadvlády v letech 1948–1989, kdy byl výrazně omezen kontakt se západním, potažmo anglofonním světem. Jedinou výjimkou v tomto období bylo krátké uvolnění v 60. letech. Anglicismy do češtiny ovšem pronikaly i v tomto období izolace. Bylo to paradoxně přes ruštinu – například slovo kombajn, jenž vzniklo z anglického combine, se k nám dostalo právě z ruštiny, která ho převzala z angličtiny.¹⁴

Situace se výrazně změnila po revoluci v roce 1989, kdy začala angličtina znovu (a v mnohem větší míře než kdy dříve) působit na češtinu. Postoj českých mluvčích byl k angličtině diametrálně odlišný než v případě ruštiny. Anglické výrazy tak mají mnohem „snazší cestu“ při přejímání do češtiny.

Negativní postoj k angličtině se samozřejmě objevuje i po roce 1989, ale jedná se spíše o minoritní názory, jde především o odpor k mezinárodním/americkým organizacím a produktům obecně¹⁵ nebo postoje vyjadřující nesouhlas s přílišným (a dle zastánců těchto názorů často zbytečným) přejímáním anglických výrazů.

10 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 259.

11 Tamtéž

12 Tamtéž. S. 261.

13 BLÁHA, Ondřej. *Jazyky střední Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. S. 111.

14 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 265.

15 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 261.

Odpor k anglicismům (nebo přejímkám z cizích jazyků v širším kontextu) může pramenit také z neznalosti cizího jazyka, ze kterého přejímka přechází. Mezi další faktory patří věk a vzdělání uživatele jazyka.¹⁶

Angličtina a čeština dnes

Vliv angličtiny je patrný ve všech sférách komunikace. Nejrychleji se ale anglicismy přejímají a nejvíce tolerují v odborném, poloprofesionálním nebo slangovém vyjadřování.¹⁷

Angličtina češtinu v současnosti obohacuje zejména v oblasti slovní zásoby a frazeologie, které nejrychleji odrážejí mimojazykovou realitu, se kterou souvisí nejen technologické inovace a s ní spojená potřeba pojmenovávat nové skutečnosti, ale také změna životního stylu a v podstatě celé sociální reality.¹⁸

Vedle obecně rozšířených anglických výrazů a konverzačních obrátů se anglicismy rozšiřují v oblastech profesních či zájmových. Pro naši práci bude důležitá proměna pracovního prostředí a řízení podniků, protože po roce 1989 dochází po deseti letech centrálního řízení k velkým změnám v těchto oblastech. Nově vzniká silná potřeba pojmenovat nové skutečnosti a metody v podnikovém řízení, do českého prostředí navíc proniká „západní“ management a jeho metody. Ke změnám dochází rovněž ve sféře vlastnické, kde na český trh často vstupují zahraniční akcionáři, obchodní partneři a zákazníci, se kterými je nutné se rychle dorozumět za pomoci mezinárodně srozumitelných pojmů. Anglicismy také pronikají do názvů firem, jejich organizační struktury a mění se celý, dlouho zažitý systém. Proměnám v oblasti managementu a podnikového řízení se věnuje kapitola 1.3.

1.2 Adaptace anglicismů v češtině

Míra adaptace

Začleňování anglicismů do českého jazykového systému probíhá, jak bylo zmíněno v příslušné kapitole, na několika rovinách. Na výslednou podobu a míru adaptace

16 Podrobně k tomuto tématu DICKINS, Tom. Postoje k výpůjčkám v soudobé češtině. *Naše společnost*. [online] Ročník 2008, číslo 1. S. 14–28. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/casopis-nase-spolecnost/prehled-clanku/59-2008-1/1146-postoje-k-vypjkam-v-soudobe-etin>.

17 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 277.

18 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 274.

má vliv hned několik faktorů. Mezi hlavní patří vedle typologické charakteristiky obou jazyků také stáří přejímky, frekvence použití daného výrazu, morfologické odlišnosti a existence konkurenčního domácího jazykového prostředku.¹⁹ Svou roli hraje také znalost zdrojového jazyka (která je v případě angličtiny stále vyšší).²⁰

Anglicismy se v češtině dle míry jejich adaptace pohybují na ose citátová slova—slova plně adaptovaná. Mezi těmito póly nalezneme slova do různé míry přizpůsobená našemu jazykovému systému.

Citátová slova zahrnují konverzační obraty a módní výrazy typu *no comment*, *see you soon* nebo *trip*, ale také výrazy, pro něž v češtině neexistuje neutrální ekvivalent, například *teenager*, *beat generation* ad.²¹ V případě citátových slov obvykle nedochází k adaptaci na grafické úrovni. Bývají také neskloňná (ne však ve všech případech) a v oblasti výslovnostních adaptací dochází jen k minimálním změnám, někdy je dokonce ponechán původní přízvuk a nedochází k jeho přesunutí na první slabiku.²²

Mezi zcela adaptovaná slova řadíme převážně starší a hojně využívané výpůjčky (*svetr*, *tramvaj*), které se stihly plně adaptovat pravopisně, výslovnostně i morfologicky.²³ Adaptaci usnadnila také skutečnost, že výslovnost a grafická podoba starších přejímek často vycházela z domnělé výslovnosti, která byla dána malou znalostí angličtiny mezi českými mluvčími.

Ortograficko-ortoepická adaptace

Adaptace na rovině výslovnostní a grafické spolu úzce souvisí a navzájem se ovlivňují. Nejsou na sobě ovšem závislé. V případě anglicismů je patrný velký rozdíl mezi grafickou a zvukovou podobou slova. Shoda (alespoň částečná) se sice objevuje, ale jedná se spíše o výjimky: *set*, *film*, *fit* ad.²⁴

Při snaze o odstranění tohoto rozdílu v češtině existují dvě hlavní tendence. První z nich spočívá v úpravě výslovnosti podle grafické podoby cizího lexému (*fotbal*,

19 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 273.

20 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 267.

21 Tamtéž. S. 268.

22 Tamtéž

23 Tamtéž

24 REJZEK, Jiří. K formální adaptaci anglicismů. *Naše řeč*. [online]. Ročník 76 (1993), číslo 1. S. 26–30. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7106>.

volejbal), druhá v úpravě grafické podoby dle (alespoň přibližné) výslovnosti (džentlmen). Poslední možností je ponechání rozdílu (blues).²⁵

Přístup ke grafické a výslovnostní adaptaci se v průběhu historie měnil. Dříve bylo preferováno počešťování anglicismů, v současné době je naopak patrný odklon od jejich ortografické adaptace, což může být dáno rostoucím počtem uživatelů těchto výrazů a lepší znalostí angličtiny mezi českými mluvčími obecně. Dalším faktorem je neustále narůstající počet přejímaných slov.²⁶

Vzhledem k těmto rozdílům a nejednotnému směřování v oblasti grafické adaptace máme u mnoha lexémů k dispozici různé dublety. Taková situace nastává především u starších přejímek, které se stihly plně adaptovat do českého systému. Nový trend v nepočešťování a zvyšování znalosti angličtiny ale způsobil, že se slovo začíná objevovat znovu, tentokrát v neadaptované formě. Výsledkem je poté koexistence dvou výrazů s velmi rozdílnou mírou adaptace. Podobným případem jsou slova, kde se počešťelá varianta prosazovala (nebo stále prosazuje) jen v omezené míře (jazz–džez). V některých případech mohou být varianty libovolně zaměnitelné, jinde se v případě použití neadaptované varianty může jednat o snahu zaujmout nebo o potřebu snadného internacionálního dorozumění. Podobně užití českého výrazu (odbíjená místo volejbal) může vyjadřovat určitý postoj mluvčího.

V současném jazyce i přes výše uvedené skutečnosti nemůžeme v tomto dynamic-kém a živém procesu mluvit pouze o striktním odklonu od počešťování. Počešťování lexémů a jejich sbližování s češtinou můžeme sledovat u slov s minimálním rozdílem v psané a vyslovované podobě. Často u takových slov dochází ke vzniku stylově neutrálních dublet jako scan/sken nebo controlling/kontrolink.²⁷ Nejmenší míru adaptace naopak můžeme pozorovat u slov v oblasti profesních a zájmových skupin, kde se samotní uživatelé přiklání k původní variantě slova, kterou považují za lépe srozumitelnou mezi lidmi ze stejné zájmové sféry a mluvčími jiných jazyků.²⁸

Kolísání dvou podob jednoho lexému můžeme pozorovat také u slov zakončených na -ing, která se do češtiny dostala již dříve a díky neznělé výslovnosti s [k] v nominativu singuláru se počešťelý zápis objevil jak v nominativu, tak v dalších pádech

25 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 190.

26 Tamtéž.

27 Tamtéž. S. 191.

28 REJZEK, Jiří. K formální adaptaci anglicismů. *Naše řeč*. [online]. Ročník 76 (1993), číslo 1. S. 26–30. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7106>.

a odvozených slovech (trénink, tréninku, tréninkový). V souladu se současným trendem zachování původní podoby a přejímáním nových lexémů zakončených na -ing se ale objevuje zápis s původním [g] (marketing, marketingu, marketingový).²⁹

Ke specifickým ortografickým adaptacím dochází i v případě kompozit, kde kolísá značení předělu mezi jednotlivými složkami. Studie D. Svobodové³⁰ uvádí tři způsoby zápisu: „bez spojovníku jako samostatná slova (blue chip), se spojovníkem (know-how) nebo dohromady bez spojovníku (cheerleaders).“³¹

Grafická adaptace se týká také psaní velkých a malých písmen. V oblasti personálního managementu jde primárně o přejímání názvů pracovních pozic, kde je obvykle každé slovo psáno s velkým písmenem v případech, kdy název obsahuje neadaptované anglicismy, například Human Resources Specialist, Administrative Support ad. V širším kontextu si můžeme všimnout velkých písmen objevujících se ve složeninách uvnitř slova, nejčastěji v názvech firem, produktů a služeb – jmenujme program AutoCAD nebo sociální síť LinkedIn.

Výslovnostní adaptace přejatých slov v češtině spočívá ve snaze nahradit zvukové jevy zdrojového jazyka, které se v češtině nevyskytují, nejbližšími prvky českými.³² Česká výslovnostní norma pro přejímání z angličtiny uvádí dva nejdůležitější typy změn: na prvním místě se jedná o přesun přízvuku na první slabiku (recyklace z recycling) a dále o náhradu cizích hlásek nejbližšími hláskami domácími (například náhrada oboustranného w za retozubné v nebo ztráta aspirace u hlásek p, t, k, které jsou v některých případech vyslovovány s přídechem). Kromě těchto změn uvedme asimilaci znělosti u znělých souhlásek na konci slova či morfému (carving) nebo realizaci hlásky r ve slovech jako pártý či servis ad. Detailněji o ortoepické adaptaci pojednává M. Nekula³³ nebo J. Hůrková³⁴.

Vlivem značné rozkolísanosti při adaptaci na výslovnostní rovině a její ovlivňování

29 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 191.

30 SVOBODOVÁ, Diana. Cizojazyčné lexikální přejímky v komunikaci na chatu. *Naše řeč*. [online]. Ročník 90 (2007), číslo 2. S. 67–80. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7933>.

31 Tamtéž.

32 HŮRKOVÁ-NOVOTNÁ, Jiřina. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995. S. 48.

33 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 268–269.

34 HŮRKOVÁ-NOVOTNÁ, Jiřina. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995. S. 48.

grafickou podobou slova mohou vznikat výslovnostní varianty³⁵, například assessment [asesment vs. esesment] nebo banner [baner x benr]. J. Mravinacová³⁶ v této souvislosti uvádí možnost vzniku hned několika lexikálních variant, jako v případě lexému workoholik/workholik/workaholic z anglického workaholic. Existenci těchto (a dalších) variant spolu s jejich rozložením v současném jazyce dokládáme daty z korpusu csTenTen17.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	workoholik	2,784	0.22		...
2	workholik	472	0.04		...
3	workaholic	105	< 0.01		...
4	workaholik	47	< 0.01		...
5	workoholic	37	< 0.01		...
6	workholic	2	< 0.01		...

Dotaz [lc="work[ao]?holi[kc]"], f=3447 (0,27 i. p. m.).

Morfologická a slovotvorná adaptace

Morfologická adaptace úzce souvisí s adaptací grafickou i slovotvornou a je výrazným znakem ztráty cizosti přejatého výrazu. J. Mravinacová definuje morfologickou adaptaci jako „proces, v jehož průběhu se forma přejímaných lexémů podle potřeby transformuje, přizpůsobuje pomocí takových prostředků (tvarotvorných a slovotvorných formantů), jimiž se v češtině vyjadřují kategorie slovních druhů a další morfologické kategorie, které jsou s příslušnými slovními druhy spjaty.“³⁷

Dle I. Bozděchové se morfologická adaptace týká především substantiv a adjektiv, u sloves mluví o procesech slovotvorných.³⁸

Přejatá substantiva se mohou zcela zapojit do českého deklinačního systému

35 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 192.

36 Tamtéž. S. 192.

37 Tamtéž.

38 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 274.

a přiřadit se k existujícím paradigmátům, nebo se do systému zapojí jen částečně a vytváří paradigmata vlastní, popřípadě mohou zůstat zcela neskloňná.³⁹

Neskloňná zůstávají ta substantiva, která mají zakončení netypická pro češtinu a neshodují se s žádným z existujících deklinačních typů. Kromě neskloňných citátových slov zmíněných výše se obvykle jedná o slova ve výslovnosti zakončená na hlásky -i/-y/-e (kiwi, rugby, skóre). V některých případech může být zakončení -i/-y nahrazeno běžnými koncovkami pro češtinu a taková slova se poté skloňují podle příslušného rodu, srov. integrity>integrita.⁴⁰ Kategorie rodu a životnosti může u těchto slov vyplynout z přirozeného rodu (miss) nebo syntaktických vztahů, případně z analogie s příbuznými výrazy (například story jako femininum podle substantiva povídka nebo neutrum podle vyprávění). Často v takových případech dochází k rodové rozkolísanosti – jako příklad uveďme slovo image, které může být skloňováno jako maskulinum, femininum nebo zůstat neskloňné jako neutrum.⁴¹

Lépe adaptovatelná substantiva se přiřazují k existujícím deklinačním paradigmátům a mohou v různé míře vyjadřovat morfologické kategorie rodu, pádu a čísla. Dle J. Mravinacové⁴² se do češtiny nejlépe integrují substantiva náležící k existujícímu slovo tvornému typu, konkrétně pojmenování vzniklá formantem -er, a to jak v životné podobě (která se skloňuje podle vzoru pán), tak neživotné (podle vzoru hrad), případně substantiva utvořená formantem -ink/-ing, která se také skloňují podle vzoru hrad.

Specifická situace nastává v případě slov, u nichž v najdeme v angličtině plurálovou koncovku -s/-es. Podle J. Mravinacové⁴³ má v češtině u těchto slov koncové -s/-es dva významy: (1) využití pro vyjádření plurálu, a to především u příležitostných výpůjček a neskloňných slov, např. talk show vs. talk shows; (2) jsou pevnou součástí slova u substantiv, která obvykle označují souborné množství něčeho, například skinheads, oldies, (public) affairs ad. Jako příklad uvádí substantivum skinhead, u kterého je množné číslo vyjádřeno českou koncovkou -i: skinheadi, ale pro souhrnné označení skupiny lidí je využito anglické koncovky: skinheads.

39 KOMÁREK, Miroslav; KOŘENSKÝ, Jan; PETR, Jan; VESELKOVÁ, Jarmila (eds.). *Mluvnice češtiny*. (2), Tvarosloví. Praha: Academia, 1986. S. 335.

40 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 271.

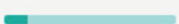

41 Tamtéž. S. 270.

42 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 192.

43 Tamtéž. S. 195.

Přejatá přídavná jména se v češtině mohou vyskytovat buď ve formě slovtvorně adaptovaných adjektiv, nebo jako adjektiva nesklonná a neadaptovaná.⁴⁴ Mnoho adjektiv bylo na základě formální i sémantické příbuznosti s dříve přejatými substantivy v průběhu jejich zapojování do českého jazykového systému. Nelze tak jednoznačně hovořit o adaptovaných, přímo přejatých adjektivech. To je možné pouze v případě adjektiv, ke kterým v češtině neexistuje základové substantivum.⁴⁵

V současné době je v češtině vlivem angličtiny možné pozorovat hojný výskyt nesklonných přídavných jmen. Pro ilustraci tohoto jevu uveďme jako příklad lexém *vegan*, který v češtině existuje ve formě substantiva s českou výslovností [vegan] a v angličtině funguje jako adjektivum i substantivum (např. *vegan cheese*, *vegan diet*). V češtině se slovo v neadaptované formě začíná objevovat ve funkci adjektiva, i přes existenci dříve odvozeného adjektiva *veganský*. Pro ilustraci

Word	↓ Frequency	Frequency per million		
1 <i>veganský sýr</i>	44	< 0.01		...
2 <i>vegan sýr</i>	12	< 0.01		...
3 <i>Veganský sýr</i>	6	< 0.01		...
4 <i>Vegan sýr</i>	1	< 0.01		...

Frekvenční slovník pro dotaz [lc="vegan|veganský"][lc="sýr"], f=63 (0,01 i.p. m.)

Při začleňování sloves musí nutně dojít ke slovtvorné adaptaci. Ke slovtvornému základu se přidává slovtvorný formant umožňující přejatému slovesu zapojení do systému slovesné flexe.⁴⁶ Z toho vyplývá, že je často nesnadné, ne-li nemožné, identifikovat, zda se sloveso do češtiny dostalo jako přímá přejímka, nebo jde o sloveso utvořené od dříve přejatého substantiva – srovnejme slovo *raft* (v angličtině

44 NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 271.

45 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 196.

46 KROUPOVÁ, Magdalena. Slovesa cizího původu v současné češtině se zřetelem k jejich lexikografickému zpracování. In: GAJDOŠOVÁ, Katarína (ed.). *Varia XXV. Zborník plných příspěvků z XXV. kolokvia mladých jazykovedcov (Častá-Papiernička, 23.–25. 11. 2016)*. [online]. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV, 2017. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.juls.savba.sk/ediela/varia/25/Varia25.pdf>. S. 187–188.

substantivum a verbum, v češtině substantivum) a dále vytvořené sloveso raftovat.⁴⁷

Nejproduktivnějším sufixem je v současném jazyce – a to nejen v případě anglicismů – sufix -ova(t), jak bylo ve studii M. Kroupové podloženo daty ze synchronních korpusů češtiny.⁴⁸ Suffixem -ova(t) mohou v podstatě neomezeně vznikat slova, především v případě tvoření sloves ze substantiv. Mnohem menší zastoupení mají slovesa utvořená sufixem -i(t), které se uplatňuje při tvorbě desubstantiv jako brigádníčit, pepřit, panikařit, nebo sufix -nou(t), kterým se tvoří dokonavá slovesa, k nimž často existují souvztažná imperfektiva se shodným základem (kliknout – klikat, postnout – postovat).⁴⁹

Ačkoliv přejatá slovesa vždy při převzetí ze zdrojového jazyka ihned projde slovotvornou adaptací, v kategorii vidu se přejatá slovesa českému morfologickému systému nemusí přizpůsobit ihned. V některých případech může i tato adaptace proběhnout rychle, častěji však má charakter postupného, dlouhotrvajícího procesu. Ihned se vidově adaptují ta slovesa, u kterých se sémanticky předpokládá jen nedokonavý charakter (gamblovat, sportovat, chatovat).⁵⁰ Častější jsou však případy, kde (ne)dokonavost slovesa není sémanticky jasná (v angličtině vychází z větného kontextu) a vznikají tak tzv. obouvidová (biaspektuální) slovesa (analyzovat, implementovat). Pro vyjádření dokonavosti slovesa se pak využívá přidávání prefixů: implementovat→zaimplementovat.⁵¹

Slovotvorná adaptace se prolíná s adaptacemi na úrovních ostatních. Podle I. Bozděchové⁵² můžeme mluvit o přejímání hotových, slovotvorně utvářených pojmenování z angličtiny nebo o tvoření pomocí slovotvorných postupů a prostředků analogických

47 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 201.

48 KROUPOVÁ, Magdalena. Slovesa cizího původu v současné češtině se zřetelem k jejich lexikografickému zpracování. In: GAJDOŠOVÁ, Katarína (ed.). *Varia XXV. Zborník plných príspevkov z XXV. kolokvia mladých jazykovedcov (Častá-Papiernička, 23.–25. 11. 2016)*. [online]. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV, 2017. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.juls.savba.sk/ediela/varia/25/Varia25.pdf>. S. 188.

49 Tamtéž. S. 190.

50 MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 202.

51 Podrobněji k této tematice KROUPOVÁ, Magdalena. Slovesa cizího původu v současné češtině se zřetelem k jejich lexikografickému zpracování. In: GAJDOŠOVÁ, Katarína (ed.). *Varia XXV. Zborník plných príspevkov z XXV. kolokvia mladých jazykovedcov (Častá-Papiernička, 23.–25. 11. 2016)*. [online]. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV, 2017. S. 187–198. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.juls.savba.sk/ediela/varia/25/Varia25.pdf>.

52 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 275.

s těmi, které známe z češtiny, avšak od anglických základů. Velmi časté je tvoření pojmenování osob na základě jejich činnosti (recruiter/ka, generalista/ka atd.). Časté je také tvoření nových slov pomocí prefixů jako eko-, makro-, mikro- nebo mega-. Tyto prefixy mohou rovněž fungovat jako součást složenin jako megastar, superlevný nebo jako samostatná složka slovního spojení (bio mléko, eko farma).

Pro přejímání z angličtiny je také charakteristické přejímání zkratk a zkratkových slov, které mohou být dále slovotvorně aktivní a u nichž můžeme sledovat různou míru adaptace na rovině morfológické, grafické, výslovnostní i syntaktické.

Pro ilustraci možnosti různé míry adaptace u zkratk uvedme iniciálovou zkratku HR (Human Resources), která se může adaptovat na rovině výslovnostní, kde může být vyslovována buď původně jako [ejčár] nebo česky [hr], případně [há-er]. V mluvené podobě a neformálním kontextu se poté může objevit varianta [há-ér-ko]. Na grafické úrovni také existuje v podobě ejčár a je dále slovotvorně aktivní při vytváření hovorových označení pro zaměstnance působící v této oblasti. Zkratka je také dále slovotvorně aktivní v případech, kde se stává součástí složenin jako HR manager/manažer, HR services, HR administrative/administrativa ad.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	ejčár	56	< 0.01		...
2	ejčárové	8	< 0.01		...
3	ejčárem	7	< 0.01		...
4	ejčára	7	< 0.01		...
5	ejčárova	6	< 0.01		...
6	ejčáru	4	< 0.01		...
7	ejčáristé	4	< 0.01		...
8	ejčárův	2	< 0.01		...
9	ejčáry	2	< 0.01		...
10	ejčárovi	2	< 0.01		...
11	ejčáristů	2	< 0.01		...

Slovotvorná aktivita HR→ejčár. Dotaz:[lc="ejčár.*"], f=115 (0,01 i. p. m.). Uvádíme výrazy s absolutní frekvencí vyšší než f=1.

1.3 Management a jeho jazyk

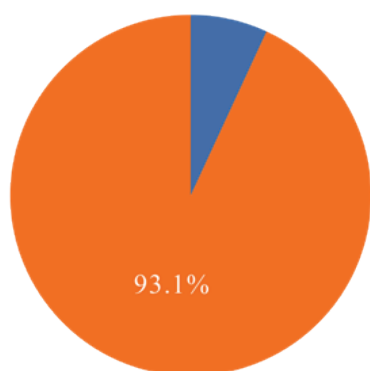
Management

Pojem management je v Akademického slovníku cizích slov definován jako „systém a metody řízení podniku, koncernu, národního hospodářství placenými zaměstnanci, manažery“ a „vedení, skupina manažerů“. Teoretické přístupy, konkrétní chápání a definice managementu jsou různé, pro kontext této práce je však důležitý poznatek, že vývoj managementu je v českém prostředí specifický, protože se začal rozvíjet až v devadesátých letech⁵³, tedy se značeným zpožděním oproti Spojeným státům americkým nebo zemím západní Evropy, kde se management začal teoreticky formovat i prakticky rozvíjet mnohem dříve.

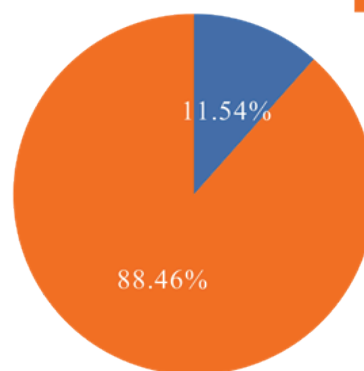
Samotné slovo management do češtiny také proniklo se zpožděním, první slovníkový záznam tohoto slova se objevil až v roce 1994 ve 2. vydání Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost, kde je vykládán jako: „systém a způsob řízení a kontroly podniku, manažerství; skupina osob toto provádějící“.⁵⁴ Management si jako přejímka zachovává původní anglický pravopis a dochází pouze ke kolísání ve výslovnosti [menydzment] x [menedzment] a také [dž] x [ž].

Označení manažer do češtiny proniklo mnohem dříve – slovníkově doloženo je již v roce 1937 v Příručním slovníku jazyka českého. V současné době se hojně vyskytuje v podobě manager, která také přichází z angličtiny, ale udržuje si původní grafickou podobu. Výslovnost může být (v závislosti na kontextu) původní, případně

Mluvený jazyk

Psaný jazyk

■ [1] manager
■ [2] manažer

53 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Jazyk managementu. In: DANĚŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 98.

54 Tamtéž.

počestělá do podob [menežer] a [manažer]. Webový korpus csTenTen17 dokonce eviduje žertovně vytvořené slovo manyžer, které vzniklo „českým zápisem“ anglické výslovnosti slova money a jeho připojením ke zbylé části slova manažer.

10% pravda (skutečnost)! A to nejen v Českých Textárnách, ale podobný vysoké zisky - což ve výsledku prospívá celé společnosti. Klasický český topení a vůbec odběr et. v ústřednách, admin. budovách, ale i nestoudné odměny : acient dostat vždy to nejlepší. "proč, když je to drahé," řekne kdejaký ministerský : ský komunikační provozní technik (u nás řádová dělnická profese) se tam stal krytec. Pitomio vám nejde, hrk hrk taky ne, ale kybersadisty, proudžekty, odorem. Neo, vám obecně vadí slovní zkomoleniny jako "proudžekt" a s> a uspořádat mistrovství světa za tři miliardy ten borec by mohl dělat hlavního n tyrech a ve čtyřii!!! Pa napsal: Piss Tak novinkou je že nám náš milovaný at ho vážně můžou jen takové okrajové sociální skupiny jako tuneláři, krejčířové, n konečně také začal zlevňovat. Tak to vypadá, že na ČT se ti fantastičtí

manyžerí a manažerí jsou v každém druhém podniku v ČR (státním nebo soukromém, to ji má několik pravidel. Zkusme je projít tak nějak postupně. Nic ni manyžerů, benzín, nafta atd.). "Technický stav této památky byl již neúnosný, prot manyžer ? Stát by měl chtít primárně zdravé lidi, ti pak pracují, odvádějí daně, soc manyžerem " jen proto, že uměl improvizovat v situacích, kdy američtí "specialisté" zcela ber manyžer , to si necháte :) Typický příklad vaší pokřivenosti. Pan Drábek se nezam manyžer , nebo jen předvádíte, že se týkájí i vás? To abyste se pečlivě vyhýbal té manyžera organizačního týmu Anebo si dělá druhou střední školu, případně po vyu krár udělal profil na myspace, sice vůbec nevím co to je ale líbí se mi to tak se m manyžerů krár udělal profil na myspace, sice vůbec nevím co to je ale líbí se mi to tak se m manyžer a máte smysl pro humor, neměli byste minout Krátké bláboly a rozhodně ani Bláb manyžer , hopeří a podobná svoloč... Jenže šaty opravdu dělají člověka - v očích manyžerí vzbudili do nového tisíciletí... Tento krok, společně s akcemi jako ceny za ISDN ni

Manyžer v korpusu csTenTen17. Dotaz [lc="manyže[rř].*"], f=30 (<0,01 i. p. m.).

Jazyk managementu

Jazyk managementu je široký pojem, jenž zahrnuje kromě využívání specifického lexika také metodický přístup ke způsobu kladení otázek, dávání rozkazů či předávání zpětné vazby. S tím souvisí schopnost přizpůsobit se komunikační situaci na různých úrovních firemní hierarchie, umění aktivně naslouchat a odhadnout komunikačního partnera. V devadesátých let navíc začalo být nutné komunikovat se zahraničními klienty, firemními partnery či manažery, kde by mohlo docházet k nedorozuměním vlivem jazykové bariéry nebo kulturních odlišností.⁵⁵ Na manažery je od té doby vytvářen tlak na znalost cizích jazyků (nejčastěji angličtiny, i když mnoho firem na českém území má zázemí v Německu či Švýcarsku).

Z teoretického hlediska můžeme komunikaci managementu dle I. Bozděchové⁵⁶ chápat jako:

- texty o managementu a manažerech (odborné studie, naučně-popularizační a publicistické články);
- texty pro management a manažery jako odbornou disciplínu (texty naučné, administrativní, publicistické);
- texty vytvářené managementem a manažery.

Naše práce se zaměřuje na poslední kategorii těchto textů. Díky tomu, že se jedná o texty vytvářené samotnými manažery, jsou úzce spjaty s praxí firemního vedení a nejrychleji odrážejí proměny managementu a dynamiku jeho komunikace.⁵⁷

55 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Jazyk managementu. In: DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 100.

56 Tamtéž. S. 98.

57 Tamtéž.

Užité jazykové i mimojazykové komunikační prostředky závisí na osobnostním charakteru každého manažera, konkrétní komunikační situaci a v širším kontextu jsou ovlivněny specifickým zaměřením managementu a jeho úrovní v rámci společnosti, jimž je věnována následující podkapitola.

Sféry managementu a specifika jejich lexika

Management ve smyslu vedení společnosti je obvykle rozdělen do několika úrovní. Jeho konkrétní rozvrstvení může být ve společnostech různé, většinou se však mluví o třech základních vrstvách managementu – vrcholový management, střední management a nižší management.⁵⁸ Toto rozdělení se odráží nejen v kompetencích, rolích a náplni práce jednotlivých manažerů, ale také na úrovni jazykové.

Vrcholový (top) management je okruh nejvyšších řídicích pracovníků. Stará se o strategické plánování, dlouhodobé řízení organizace a vytváření její hospodářské politiky. Často mohou jednotliví manažeři z této sféry zastřešovat organizaci v celé zemi nebo regionu zahrnujícím několik států.

Komunikace v rámci top managementu velice často probíhá zcela v angličtině nebo je minimálně velmi zatížena neadaptovanými anglicismy. Jejich užití souvisí s vytvářením dlouhodobých konceptů často vycházejících z odborné, anglicky formulované teorie nebo od zahraničních manažerů. Komunikace v této sféře navíc probíhá v poměrně uzavřeném okruhu lidí, slova se tak nemusí překládat a nutně adaptovat pro jejich snazší pochopení.

Hlavním úkolem středního (middle) managementu je krátkodobé a střednědobé plánování, organizace svěřeného oddělení a převádění konceptů top managementu do praxe, respektive přenášení na nižší management. S vedením vlastního oddělení/útvary také souvisí přímo řízení zaměstnanců, jejich rozvoj a odměňování. Do této skupiny managementu patří manažeři jednotlivých útvarů, výrobních středisek nebo kanceláří (například Human Resources Manager nebo Marketing Manager).

Jazyk středního managementu je ze všech sfér nejrozmanitější, protože zahrnuje komunikaci jednak se zástupci top managementu, jednak s liniovým managementem a řadovými pracovníky. Předpokládá se znalost a schopnost využívat cizí, odborné a abstraktní pojmy při jednání s top managementem, a zároveň přizpůsobení těchto pojmů pro potřeby komunikace s řadovými zaměstnanci,

58 Blíže k rozdělení managementu a různým přístupům k organizačnímu rozdělení například ŠAJDLEROVÁ, Ivana; KONEČNÝ, Miloslav. *Základy managementu*. Ostrava, 2007.

s čímž souvisí počestění či přeložení daného lexika, případně nalezení vhodného českého ekvivalentu.

Nižší (liniový) management tvoří přímí vedoucí pracovníci (například mistři na výrobních dílnách, vedoucí pracovních skupin, směnoví mistři ad.), kteří mají na starosti různě velký počet řadových zaměstnanců, často pracovníků v oblasti výroby. Jejich úkolem je plnění krátkodobých plánů, rozdělování a kontrola práce, ale také vytváření podnětů pro střední management a přímý reporting této sféry managementu. Obvykle jsou zodpovědní za dosahování cílů, které si organizace v oblasti produkce nebo kvality služeb nastaví.

V jazyce nižšího managementu se vyskytuje mnohem méně anglicismů, jsou preferovány české, pro širší skupinu řadových zaměstnanců srozumitelnější výrazy. I tato vrstva managementu však musí s anglicismy a odbornými výrazy pracovat, a to při komunikaci směrem „nahoru“. S určitým počestěním komunikace souvisí také časté užití českých ekvivalentů názvů manažerských pozic v této sféře (například technický mistr, mistr výroby).

Management v 90. letech a dnes

Teoretické základy jazyka a reality managementu v devadesátých letech položila I. Bozděchová ve své studii *Jazyk managementu*.⁵⁹ Uvádí, že v kontextu devadesátých let na našem území můžeme jen sotva hovořit o profesionálním managementu, který byl v té době rozvinutý na západ od nás. Moderní pojetí vedení bylo v českém prostředí teprve v začátcích a čeští manažeři museli rychle reagovat na proměňující se situaci a trh. Použití slova management v devadesátých letech nemuselo nutně znamenat nový systém řízení nebo přístup k práci a vedení lidí, mnohdy šlo pouze o použití nového pojmu pro starý obsah. Mnozí čeští manažeři si však začali velmi rychle uvědomovat, že nový systém řízení s sebou přináší mnohé změny a požadavky, které na ně budou kladeny. Management se tak začal rozvíjet téměř jako životní styl, způsob jednání a komunikace. Charakter práce manažera se v této době výrazně proměňoval v návaznosti na zásadní proměny v organizační struktuře společností, firemním kulturním prostředí a vedení celkově. Stále častěji manažeři přicházeli do styku se zahraničními manažery či vlastníky společností. Každodenní využití mobilů, faxů a elektronické pošty také ovlivnilo charakter manažerské komunikace. V krátkém časovém úseku proniklo do češtiny mnoho nových skutečností, které bylo potřeba pojmenovat novým pojmem,

59 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Jazyk managementu*. In: DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 97–105.

ideálně internacionálně použitelným. S těmito změnami se musel rychle vyrovnávat také jazyk.

Jazyk pracovního prostředí, resp. managementu je v pohybu i dnes. Komunikace se v posledních letech znovu urychlila vlivem nových technologií – jestliže se v 90. letech se hovořilo o nástupu e-mailu a běžném používání mobilních telefonů, dnes mluvíme primárně o nepřetržitém připojení k internetu v mobilu, možnosti uskutečnění video hovorů napříč světadíly a dalších skutečnostech, které ovlivňují pracovní podmínky. V posledních letech jsou to především výrazné změny na trhu práce a způsobu, jak pracujeme. Od roku 2011 se mluví o tzv. čtvrté průmyslové revoluci (Průmysl 4.0), jež s sebou přináší mnoho nových cizích pojmů⁶⁰. Stále více také získávají na důležitosti centra sdílených služeb, kam velké společnosti centralizují své služby, ať už v oblasti účetnictví, mezd nebo lidských zdrojů. Tato centra často sídlí mimo území země, se kterou spolupracují. Komunikačním jazykem se proto nejčastěji stává angličtina a čeští zaměstnanci jsou stále více nuceni používat angličtinu v každodenním pracovním životě. Mnohem volnější pohyb přes hranice (který je ale patrný již v devadesátých letech) také zvyšuje četnost zahraničních návštěv z řad vrcholového managementu a čeští manažeři tomu musí přizpůsobovat své jazykové dovednosti.⁶¹

V závěru teoretické stati I. Bozděchové je vyjádřeno, „že management je natolik nové a dynamické prostředí, že lingvistika nemohla za tak krátkou dobu na tyto podněty a potřeby reagovat. Jak se ukazuje, je žádoucí, aby svým odborným zásahem pozitivně ovlivnila jazyk manažerské komunikace.“⁶² Od té doby však uplynulo více než dvacet let a vzhledem k novým možnostem korpusové lingvistiky můžeme změny začít sledovat.

1.4 Korpusová lingvistika

Korpus

Jazykový korpus může být definován jako „strukturovaný, unifikovaný a často i označovaný (tagovaný) velmi rozsáhlý soubor jazykových dat, elektronicky

60 Podrobněji k tématu například Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Iniciativa Průmysl 4.0*. 2016 [online] [cit. 18. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/53723/64358/658713/priloha001.pdf>.

61 BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Jazyk managementu. In: DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 97.

62 Tamtéž. S. 104.

uložený a zpracovaný.⁶³ Programátor a lingvista Vladimír Benko definuje korpusy z informatického hlediska jako velké textové databáze obsahující kompletní texty. Tyto databáze zahrnují tři komponenty: samotná textová data, informace s nimi spojené (tzv. anotace) a vyhledávací mechanismus (korpusový manažer).⁶⁴

Velikost korpusů se měří celkovým počtem obsažených textových slov neboli tokenů. Standardně se korpusy vytváří sběrem textů od majitelů textů a autorských práv k nim (umělecká a odborná literatura, publicistika). Před několika lety se navíc začaly vytvářet tzv. webové korpusy, o nichž je podrobněji referováno dále. V kontextu české korpusové lingvistiky hraje zásadní roli projekt Český národní korpus (ČNK), který zpřístupňuje mnoho kvalitních diachronních i synchronních, psaných i mluvených, cizojazyčných a úzce specializovaných korpusů. Kromě samotných korpusů spadá pod ČNK také několik dalších aplikací, které dále doplňují náš výzkum. Pro účely naší práce nicméně spíše přistupujeme k použití jiných korpusů s ohledem na charakter vyhledávaných výrazů, které většina synchronních korpusů ČNK v dostatečné míře nezachycuje.

Webový korpus

Od klasických korpusů se webový korpus liší typem sbíraných textů – nově jsou pro tvorbu korpusu použity texty z internetových stránek. Velkou výhodou textů na internetu je jejich množství, rozmanitost a snadná dostupnost, a to zejména díky novým nástrojům s otevřenou nebo bezplatnou licencí pro sběr takových dat. Navíc v posledních letech velmi klesla cena paměťových komponentů do počítače, díky čemuž je vytváření korpusů mnohem dostupnější. Webové korpusy umožňují snadnější tvorbu vícejazyčných korpusů a obsahují nové žánry textů, které v korpusích dříve nebyly. Dokáží také rychle reflektovat dynamické tendence v jazyce nebo zkoumat okrajové prvky jazyka, jako jsou například frazeologismy.⁶⁵

Tvorba webových korpusů začíná sběrem textů z webových stránek pomocí speciálních nástrojů, tzv. crawlerů⁶⁶, jako je například volně dostupný Spindlerling⁶⁷ pro operační systém Linux, jenž byl využit mimo jiné pro tvorbu korpusů, se kterými

63 ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. S. 108.

64 BENKO, Vladimír. *Open-sourcové nástroje na tvorbu a používání webových korpusov*. [online] OSS Víkend Bratislava, 2017. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=_KS9G1LcIcE.

65 Tamtéž.

66 VOLKOVÁ, Nikol. *Použití vybraných anglicismů v českých textech korpusu czTenTen12*. [online]. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2015. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://is.muni.cz/th/s5te2/>. S. 17.

67 Dostupný zdarma na [přístup k 16. 6. 2019] <http://corpus.tools/>.

tato práce operuje. Crawlers prochází obsah na webových stránkách a stahují texty v předem určeném jazyce. Zároveň s tím uchovávají o textech další informace, které jsou dále použity pro odstranění možných duplicitních textů. Pomocí dalších aplikací se (na základě nastavených pravidel a částečně statisticky) odstraňuje tzv. „orámování“⁶⁸, tedy navigační prvky, tabulky nebo reklamy, a ponechává se pouze lingvisticky relevantní text.⁶⁹ Posledním krokem je, stejně jako u korpusů tradičních, morfologická anotace. Ta zahrnuje rozčlenění na odstavce, věty a textová slova, lemmatizaci a nakonec morfologické značkování.⁷⁰

Korpusový manažer

Korpusové manažery jsou speciální aplikace, které pomocí dotazů zadávaných buď v prosté textové formě nebo ve speciálním dotazovacím jazyce umožňují hledání v korpusových datech.⁷¹ U složitějších výrazů se v Českém národním korpusu (ČNK) a dalších korpusech používá dotazovací jazyk Corpus Query Language (CQL), jehož podstata je vysvětlena dále.

Korpusové manažery mohou být podle jejich základního principu rozděleny na lokální, nebo fungující na bázi klient-server. Lokální korpusové manažery byly využívány hlavně v počátcích korpusové lingvistiky a vyžadují, aby byl na jednom zařízení uložený jak korpusový manažer, tak samotný korpus, v němž je prováděno vyhledávání. Modernější manažery fungují na principu klient-server. U těchto manažerů je na zařízení uživatele přítomno pouze uživatelské rozhraní, a to buď v podobě lokálně nainstalované aplikace (Bonito), nebo rozhraní dostupného na webových stránkách (např. KonText, s nímž pracuje ČNK). Samotný korpus je potom uložen na vzdáleném serveru, na kterém také probíhá vyhledávání. Tento princip umožňuje přístup ke stále aktuálním korpusům a dovoluje uživateli vyhledávat v mnohem větších korpusech bez většího zatížení počítače.

Sketch Engine

Sketch Engine je jednou z klientských aplikací (vedle staršího Bonita nebo alternativního NoSketch Engine a dalších) k serverové části korpusového manažeru Manatee.

68 BENKO, Vladimír. *Open-sourcové nástroje na tvorbu a používání webových korpusov*. [online] OSS Víkend Bratislava, 2017. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=_KS9G1LcIcE.

69 Tamtéž.

70 VOLKOVÁ, Nikol. *Použití vybraných anglicismů v českých textech korpusu czTenTen12*. [online]. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2015. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://is.muni.cz/th/s5te2/>. S. 17.

71 Kol. autorů. *Manuál práce s ČNK*. [online]. Praha: 2018. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>.

Základní funkcí Sketch Engine je vyhledávání slov v konkordancích (tj. výskytech hledaného jevu spolu s okolním kontextem) zobrazovaných v podobě tzv. konkordančních řádků a následné zpracování těchto dat přidáváním pozitivních či negativních filtrů, které pomáhají se specifikací výsledků například na základě slovnědruhové charakteristiky nebo dalších morfologických kategorií, vytvářením frekvenčních seznamů, výběrem náhodných vzorků a jiných pokročilých funkcí.

Dalšími aplikacemi jsou Word Sketch a rozšiřující Word Sketch Difference. První jmenovaný umožňuje rychlé zobrazení příkladů využití hledaného lexému a poskytuje seznam kolokací s odkazy na příklady. Word Sketch Difference potom umožňuje sledovat rozdíly v použití dvou různých slov, nejčastěji blízkých synonym, antonym a sémanticky blízkých slov.⁷²

Mezi další nabízené funkce patří vytváření vlastních korpusů nebo nástroj Thesaurus. Tezaurus je generován algoritmy zpracovávajícími korpusy o rozsahu několika miliard textových slov a může být vytvořen téměř pro všechna slova v jazyce. Slouží k rychlému vyhledání synonym k vyhledávanému slovu. Vyhledaná synonyma mohou být dále analyzována a zpracovávána pomocí výše zmíněných nástrojů. Kvalita tezauru se odvíjí od velikosti korpusu (čím větší korpus, tím kvalitnější tezaurus).⁷³

KonText

Rozhraní KonText je webová aplikace sloužící k vyhledávání v ČNK. Vyvíjena je přímo v Ústavu Českého národního korpusu. Navazuje na starší NoSketchEngine⁷⁴, přidává k němu mnoho nových funkcí a je také uživatelsky přátelštější díky upravené grafické podobě nebo barevným zvýrazněním syntaxe pro snazší psaní dotazů a jejich kontrolu.⁷⁵

Corpus Query Language

Corpus Query Language je jedním z tzv. dotazovacích jazyků, které se v informatice používají k vyhledávání v databázových systémech. V kontextu korpusové lingvistiky se dotazovací jazyk používá pro zadávání složitějších dotazů v korpusových manažerech nebo dalších aplikacích.

72 Kol. autorů. *Sketch Engine User Guide*. [online] [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.sketchengine.eu/guide/>.

73 Tamtéž.

74 Kol. autorů. *Manuál práce s ČNK*. [online]. Praha: 2018. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>.

75 Dostupné od verze 0.12.0 dle *Manuálu práce s ČNK*.

Dotazy CQL umožňují vyhledávání složitějších výrazů na základě zvoleného atributu a hledané hodnoty. Pro specifikaci výrazů dále pomáhají tzv. regulární výrazy, které se přidávají do dotazů a specifikují, co chceme hledat.⁷⁶

V kontextu naší práce budeme jako základní atribut využívat lowercase word (lc). Vyhledávání podle lemmatu se na základě dřívějšího vyhledávání specifických anglických přejímek příliš neosvědčilo, protože neadaptované a rozkolísané výrazy byly často přiřazovány k jiným lemmatům. Atribut lowercase nás tohoto problému zbavuje, avšak musí být kladen důraz na specifikaci celého výrazu pomocí regulárních výrazů.

Atribut lemma bude použit v případě sloves, u kterých můžeme dobře zkoumat jejich konjugaci a v lemmatizaci nedochází k chybám. Dále může být atribut lemma (lowercase) využit při vytváření frekvenčního slovníku, ale pouze v případě, že výrazně neovlivňuje vyhledané výsledky.

Dotazy v naší práci jsou také často doplněny o atribut tag, kterým specifikujeme hledaný slovní druh. V případě málo adaptovaných přejímek může opět docházet k chybám – mimo jiné vlivem toho, že v angličtině slovnědruhová příslušnost vychází především ze syntaxe a ke správnému určení slovního druhu nemůže pomoci ani formální podoba slova. V takových případech proto byla provedena filtrace ruční, spočívající ve vygenerování frekvenčního slovníku podle zadaného atributu (nejčastěji lowercase words) a následném nastavení negativních filtrů na ty výsledky, které neodpovídaly námi hledanému slovnímu druhu.

1.5 Korpusy a nástroje použité k analýze

Aranea

Aranea, z lat. araneum (pl. aranea) – pavučina, je skupina webových korpusů vytvořených na Slovensku Vladimírem Benkem. Projekt vznikl v návaznosti na vydání nového webového crawleru Spiderling na jaře roku 2013. Hlavním cílem projektu je vytvořit rozsáhlé korpusy pro více jazyků za pomoci stejné metodologie tak, aby mohly být použity jak pro vědecké účely, tak při výuce. Korpusy Aranea se primárně soustředí na jazyky používané na Slovensku či v okolních zemích a jazyky vyučované na slovenských univerzitách.⁷⁷

76 Podrobněji o jazyce CQL POŘÍZKA, Petr. *Tvorba korpusů a vytěžování jazykových dat: metody, modely, nástroje*. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2014.

77 BENKO, Vladimír. Aranea: Yet Another Family of (Comparable) Web Corpora. In: SOJKA, Petr, HORÁK, Aleš, KOPEČEK, Ivan a PALA, Karel (eds.). *Text, Speech and Dialogue. 17th International Conference*,

Jednotlivé korpusy nesou neutrální latinské názvy odkazující k jazyku a rozsahu korpusu (např. Araneum Anglicum Minus, Maius a Maximum nebo Araneum Polonicum Minus a Maius) a jsou dostupné v několika různých velikostech. Za výchozí velikost můžeme považovat Maius („větší“) o velikosti 1,2 miliardy tokenů, a od něj odvozený korpus Minus, obsahující náhodný 10% vzorek korpusu Maius. Korpusy o rozsahu Minus slouží primárně k výuce na školách, protože umožňují mnohem rychlejší práci než v případě velkých korpusů, ale zároveň stále poskytují relevantní výsledky. Některé korpusy jsou dále dostupné ve velikosti Minimum, jež obsahuje 1 % vzorku a používá se pro optimalizaci a testování lingvistických nástrojů. Na druhé straně škály stojí korpus o rozsahu Maximum, který by měl obsahovat maximální množství stažených dat. V současné době⁷⁸ je dostupný pro češtinu, slovenštinu, angličtinu, němčinu a ruštinu.⁷⁹ V současnosti rodina Aranea zahrnuje korpusy v 25 jazycích.⁸⁰

csTenTen17

Webový korpus Czech Web je součástí skupiny korpusů TenTen, která je přes klientskou aplikaci SketchEngine přístupná ve více než 30 jazycích.⁸¹ Poslední českou verzí korpusu je csTenTen17, která navazuje na starší czTenTen12 vytvořený na Fakultě informatiky Masarykovy univerzity. Data pro tento korpus byla, stejně jako v případě korpusů Aranea, vyhledána nástrojem Spiderling, a to v rozmezí let 2015 a 2017. V listopadu 2017 byla přidána česká verze Wikipedie. Celkový počet textových slov v korpusu přesáhl hranici 10 miliard. Korpus byl anotován systémem pro morfologickou analýzu s názvem Majka.⁸²

SyD – korpusový průzkum variant

Webová aplikace SyD (Synchronní a Diachronní analýza variant) je jedním z veřejně přístupných nástrojů ČNK, sloužící primárně k synchronní i diachronní analýze vzájemně si konkurujících pravopisných, morfologických, syntaktických, slovosledných a lexikálních variant.

K vyhledání základních dotazů stačí do vyhledávače napsat alespoň dvě slova, případně slovní spojení. Pro složitější dotazy se používá dotazovací jazyk Corpus Query

TSD 2014, Brno, Czech Republic, September 8-12, 2014. *Proceedings*. [online]. Springer International Publishing Switzerland, 2014. S. 247–256. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.tsdconference.org/tsd2014/download/preprints/672.pdf>.

78 K březnu 2019.

79 Dle poslední aktualizace k březnu 2019: http://ucts.uniba.sk/aranea_about/index.html.

80 Dle poslední aktualizace k březnu 2019: http://ucts.uniba.sk/aranea_about/index.html.

81 Kol. autorů. *Sketch Engine User Guide*. [online] [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.sketchengine.eu/guide/>.

82 Tamtéž.

Language. Po zadání dotazu uživatel volí, zda chce jev analyzovat synchronně, nebo diachronně.

Synchronní část aplikace prohledává psané (řada SYN a KSK) a mluvené (řada Oral) korpusy. Výsledky jsou prezentovány ve formě grafů a tabulek. Kromě konkurence jednotlivých jevů v psaném a mluveném jazyce umožňuje aplikace sledovat také jejich distribuci v psaných textech nebo zobrazit jejich kolokační analýzu.

Diachronní analýza probíhá v korpusech řady Diakorp a umožňuje uživateli zkoumat proměny variant v čase a množství výskytů v jednotlivých obdobích či letech.⁸³

Treq

Treq neboli databáze překladových ekvivalentů je dalším z řady nástrojů Českého národního korpusu, v podstatě se jedná o sbírku překladových slovníků. V praxi může pomoci při překladu nebo hledání nejvhodnějších synonym. Uživatel má možnost si zvolit jazyky, v nichž chce vyhledávat a poté se soustředit na jednoslovné i víceslovné výrazy. Podobně jako u dalších aplikací, i zde může pro složitější vyhledávání použít dotazy CQL.⁸⁴ V kontextu této práce slouží Treq pro vyhledání nejvhodnějšího překladu u anglicismů, kde v češtině existuje několik synonym. Pomáhá také při ověřování překladů z klasických slovníků.

1.6 Excerpce dat a jejich uspořádání

Excerpce dat

Pro excerpci dat, respektive lexikálních přejímek k analýze, byla vybrána metoda řízeného dialogu se dvěma zástupci personálního managementu s různým dílčím zaměřením. Metoda dialogu byla vybrána z toho důvodu, že může poskytnout relevantní a aktuální data z oblasti, která prochází rychlými změnami, jež slovníky, psané publikace a často ani synchronní korpusy nemohou v plné míře reflektovat.

Oba respondenti patří mezi zástupce sféry středního managementu v nadnárodní společnosti. Střední management byl vybrán, protože stojí mezi sférou top managementu, kde komunikace často neprobíhá česky, a liniového managementu, v jehož řadách musí být jazyk přizpůsobován řadovým zaměstnancům. Každý z těchto

83 Kol. autorů. *Manuál práce s ČNK*. [online]. Praha: 2018. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>.

84 Tamtéž.

respondentů je zodpovědný za jiný úsek řízení lidských zdrojů a společně tak pokrývají širší oblast tohoto rozmanitého oboru a poskytují specifické lexikum.

Respondent č. 1 působí jako Factory Human Resources Manager, má na starosti řízení lidských zdrojů pro přibližně tisíc zaměstnanců a přímo řídí celé oddělení Human Resources. Velmi často přichází do styku s vrcholovým managementem, který je obvykle zastupován zahraničním vedením společnosti. Zároveň je v denním kontaktu s nižším managementem i řadovými pracovníky. Tento respondent přijde do styku nejčastěji s anglicismy spojenými s řízením lidských zdrojů na dlouhodobé, strategické úrovni, ale i každodenní pracovní-právní praxí, rozvojem a vzděláváním zaměstnanců, případně jejich odměňováním. Svou roli plní v oblasti strategického rozhodování a často musí podněty přicházející od vrcholového managementu uvádět do praxe a předávat do řad nižšího managementu.

Respondenta č. 2 bychom mohli zařadit na stejnou úroveň managementu, avšak s odlišným dílčím zaměřením. Jako Resourcing and Employer Branding Project Manager se zaměřuje na řízení projektů v oblasti lidských zdrojů, náborem zaměstnanců a získávání talentů. Tyto oblasti má na starosti napříč celou Českou republikou a Slovenskem, kde jsou rozmístěny továrny a centrála společnosti. Respondent přichází do styku s terminologií spojenou primárně s náborem zaměstnanců, a to jak přímým, tak zprostředkovaným pracovními agenturami. Kromě toho se setkává s aktuálními problémy budování zaměstnavatelské značky a strategického plánování náborem či získávání a dlouhodobého rozvoje talentů.⁸⁵

Výše uvedené popisy pracovních pozic vycházejí z neveřejných dokumentů, tzv. job succession profiles, které obě pracovní pozice do detailu popisují, pevně zařazují do firemní hierarchie a definují kompetence, jež mají tito zaměstnanci mít.

S oběma respondenty byl veden rozhovor dotýkající se jejich role v organizaci, pracovní náplně, každodenních pracovních úkonů a strategických, dlouhodobých cílů. Respondenti předem nevěděli, co konkrétně je předmětem výzkumu, byli pouze obeznámeni se skutečností, že informace z rozhovoru budou součástí bakalářské práce na lingvistické téma. Po skončení rozhovoru a vytvoření seznamu anglicismů proběhla další schůzka, kde byli respondenti seznámeni s cílem výzkumu a mohli se k jednotlivým zaznamenaným výrazům vyjádřit, vysvětlit je

85 Pro úplnost je důležité podotknout, že tento respondent není původem z České republiky, ale ze Slovenska. Několik let však pracuje a žije na našem území. Cílem rozhovoru bylo získání lexikálních přejímek k následné analýze v synchronních korpusech češtiny, proto rozdíly mezi současnou situací v českém a slovenském jazyce neovlivňují výsledný seznam přejímek a z toho vyplývající výsledky.

a případně uvést příbuzná slova a ekvivalenty, které znají nebo používají. Dále měli možnost z vlastní iniciativy přidat výrazy přeжатé z angličtiny, které aktivně v oblasti managementu používají, ale v rozhovoru nezazněly. Takto byly do seznamu přidány přejímky *challengovat*, *headcount* a *blue-collar/white-collar*.

Vybrané anglicismy

Z rozhovoru a následné diskuze bylo pro analýzu získáno 25 anglicismů. Vynechány byly ty anglicismy, jež s personálním řízením buď nesouvisí, nebo se ho dotýkají jen okrajově. Konkrétně se jednalo o slova *marketing*, *promo*, *kick-off*, *resourcing*⁸⁶, *project*, *interview*). Přehled analyzovaných lexémů uvádíme v tabulce⁸⁷:

Respondent 1 – Human Resources Factory Manager	Respondent 2 – Resourcing and Employer Branding Project Manager
Benefit	Grade
Generalist	Headhunting
Headcount	Recruitment, recruitment request
Challengovat	Senior
Implementovat	Trainee
Leadership	Blue-collar(s), white-collar(s)
Mentoring	Assessment centrum
Onboarding	Direct search
Training	Employer branding
Corporate culture	Job description, job succession profile
Equal pay	Temporary placement, temporary contract, permanent placement, permanent contract
Hard skills, soft skills	
Human resources	
Warning letter	

Třídění lexémů a systém zápisu

Vybrané anglicismy jsou pro účely analýzy a jejího zpřehlednění rozděleny do dvou skupin, a sice jednoslovné a dvou- či víceslovné přejímky. Nabízí se i jiné možnosti třídění, například podle stupně ortograficko-ortoepické a morfologické adaptace. Pro přehlednost nicméně přistupujeme k rozdělení jen na dvě skupiny podle počtu textových slov, a to primárně toho důvodu, že se v některých případech výrazy používají jak v adaptované, tak neadaptované podobě. Raději se snažíme o popsání míry adaptace u každé výpůjčky samostatně.

⁸⁶ Resourcing je sice přímo v názvu pracovní pozice respondenta, v kontextu HR by se nicméně v mnohém překrýval se výrazem recruitment. Dřívější většina případů užití tohoto slova je navíc mimo prostředí řízení lidských zdrojů. Z těchto důvodů byla tato výpůjčka vynechána.

⁸⁷ Uvádíme vždy neadaptovanou podobu výrazu.

U každého analyzovaného anglicismu uvádíme kromě jeho samotné podoby také slovníkovou definici a alternativní termíny v češtině, jsou-li pro dané výrazy k dispozici. Pokud nebyla pro daný výraz k dispozici definice ve vybraných slovnících, přestoupili jsme buď k jiným zdrojům (v takovém případě je uvádíme v poznámce pod čarou), k překladu hesla z Oxfordského slovníku nebo definici poskytli respondenti, přičemž vycházeli buď z vlastních zkušeností, nebo z interních dokumentů společnosti. Zkratky užití pro označení jednotlivých slovníků uvádíme na konci kapitoly.

V případě existence více možností českého překladu, uvádíme více adekvátních možností, eventuálně je vybrána jediná, a to na základě analýzy v aplikaci Treq. Případné nuance v užití konkrétního výrazu uvádíme v komentáři (trainee→stážista, praktikant).

Rozbor výrazu vždy zahrnuje popis užití v kontextu Human Resources a personálního managementu, a to jak na základě diskuze s respondenty, tak informací z Výkladového slovníku řízení lidských zdrojů. Výklad týkající se míry adaptace výrazu na různých úrovních a jeho další slovotvornou aktivitu komentujeme na základě dat ze synchronních webových korpusů a dalších nástrojů. U hledaného výrazu je vždy uveden frekvenční seznam, u kterého uvádíme krátký popis, absolutní frekvenci (f) a dotaz využitý při vyhledávání. U frekvenčních seznamů uvádíme pro přehlednost práce maximálně patnáct nejčastějších výskytů, i když je frekvenční seznam mnohem rozsáhlejší – je to dáno nemožností používat atribut lemma při vytváření seznamů. Pro nastínění užití přejímky v kontextu uvádíme pět ukázkových konkordancí, které jsou vždy uvedeny pro výše uvedený dotaz. V některých případech jsou konkordance náhodně rozdělené pomocí funkce „shuffle“, a to pro vyjádření pestřejší palety výsledků.

V případech, kde je to možné a relevantní, uvádíme také konkurenci české a anglické, případně různě adaptované varianty daného výrazu. K takové analýze využíváme nástroje SyD. Ve většině případů však nejsou v korpusech SYN a ORAL, ze kterých aplikace SyD čerpá, k dispozici dostatečná data.

Za základní atribut jsme v této práci zvolili atribut lowercase word (=lc). Tam, kde je to možné se snažíme používat atribut lemma, jedná se však jen o případy, kde lemmatizace proběhla dle předpokladů, což u většiny analyzovaných přejímek říci nemůžeme.

Přehled zkratk slovníků

ASCS – Akademický slovník cizích slov

CD – Cambridge Dictionary

RESP – definice pocházející od respondenta (z vlastních zkušeností, nebo z interních dokumentů společnosti, ve které respondent působí)

SSČ – Slovník spisovné češtiny

VSŘLZ – Výkladový slovník řízení lidských zdrojů: koncepty, přístupy, nástroje

2 Výzkumná část

2.1 Jednoslovné přejímky

Benefit

Přejatý výraz	Benefit
Český ekvivalent	Zaměstnanecká výhoda
Definice	Výhody, benefity, kterými jsou zaměstnanci odměňováni nad rámec finanční mzdy. (VSŘLZ)

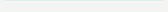
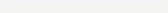
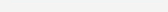
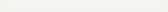
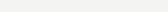
Odměňování zaměstnanců ve formě benefitů je široké pole zájmů, které zasahuje nejen do řízení lidských zdrojů, ale také do daňové legislativy nebo marketingu. V kontextu lidských zdrojů hrají benefity velkou roli nejen v motivaci a odměňování zaměstnanců, ale rovněž při inzerci práce nebo budování značky zaměstnavatele.

Výraz benefit patří mezi malou skupinu přejímek z angličtiny, u nichž se grafická podoba shoduje s výslovností, čímž je usnadněn proces adaptace, protože nemusí docházet ke sblížování grafické podoby a výslovnosti. Výraz benefit se v češtině přičleňuje k deklinačnímu vzoru hrad. V několika případech se přejímka objevuje s plurálovou koncovkou -s. Přejímka je v češtině dále slovtvorně aktivní a vytváří adjektiva benefitní a benefitový. Další příbuznou výpůjčkou je sloveso benefitovat, které mohlo vzniknout na základě anglického slovesa benefit, nebo z přejatého substantiva.

Z hlediska syntaktického může benefit fungovat také jako atribut v podobě nesklonného adjektiva, a to například ve spojeních benefit systém, benefit karta.

Při vytváření frekvenčního seznamu se na 15. místě s celkovou frekvencí $f=146$ objevil výraz benefití. Na základě grafické podoby by se mohlo zdát, že se jedná o sloveso 4. třídy, po vyhledání tvaru v kontextu se však ukázalo, že se – i přes poměrně velkou frekvenci – jedná o pouhé překlepy v adjektivu benefitní.

Výraz benefit se v češtině nepoužívá pouze v kontextu lidských zdrojů, z toho důvodu je výskyt velmi častý ($f=118\ 074$), odvozená a nesklonná adjektiva se však obvykle týkají personálního řízení.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1	benefity	52,757	4.19 ...
2	benefit	22,480	1.79 ...
3	benefitů	22,017	1.75 ...
4	benefitem	5,829	0.46 ...
5	benefitu	4,632	0.37 ...
6	benefitech	1,540	0.12 ...
7	benefits	1,492	0.12 ...
8	benefitní	1,274	0.10 ...
9	benefitům	1,095	0.09 ...
10	benefitovat	441	0.04 ...
11	benefitních	317	0.03 ...
12	benefitního	248	0.02 ...
13	benefitují	195	0.02 ...
14	benefituje	176	0.01 ...
15	benefití	146	0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="benefit.*"], f=118 074 (9,38 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
<k Harris jako Barney Stinson v seriálu Jak jsem poznal vaši matku (Epizoda: "	Benefits	") (CBS) </s><s> Rainn Wilson jako Dwight Schrute v seriálu Kancel (Epizoda: "
s> Signifikantní zlepšení mohou být pozorována při změně prvků, kterými jsou	benefity	nabídky, obrázky, hlavní nadpis, obsah nabídky, potvrzení třetí stranou, výzva k
ch asi 200 mil od polárního kruhu v Gronsku. </s><s> Pete Townshend Live: A	Benefit	for Maryville Academy je živé album z roku 1998 anglického rockového hudeb
řvákem Pearl Jam. </s><s> V tomto článku byl použit překlad textu z článku A	Benefit	for Maryville Academy na anglické Wikipedii. </s><s> A Bigger Bang je 22. brit
hodní nabídka prodeje, pronájmu nebo jiné formy obchodního vztahu. </s><s>	Benefitem	akční nabídky je většinou nižší cena, rozšířený servis, delší záruka či jiné výhod

Konkordance pro dotaz [lc="benefit.*"].

	Lemma (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1	benefitní	1,992	0.16 ...
2	benefitový	282	0.02 ...

Výskyt odvozených adjektiv.

Dotaz: [lc="benefit.*" & tag="k2.*"], frekvenční seznam po aplikaci negativních filtrů.

Left context	KWIC	Right context
nabídka pro Vaši firmu může v případě Vašeho zájmu sloužit také jako	benefit program	i pro Vaše zaměstnance. </s><s> Máte vozidla s benzinovým motorem
abídku s číslem 5580883018 jako závadnou? </s><s> Titulek nabídky:	benefit card	MC Donalds </s><s> Song osobně rozhodně primární, během šancí výj
ová - (03. 05. 2011)Vývoj je nedílnou součástí všech projektů, a proto i	Benefit program	zaznamenal v posledních měsících značné změny. </s><s> Asi největš
e zaplatil plnou cenu, když právě u něj můžete uplatnit slevu typu akce	benefit body	???A proč jej tak hanit, když měl sloužit jen k vodě a na kolo.....??? Jina
yl minulou sobotu. </s><s> Děkuji MobilManii za upozornění. </s><s>	Benefit body	jsem odčerpal, protože s tarifem Individual a balíčkem TOP SMS moje

Příklady užití v podobě nesklonného adjektiva.

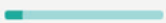
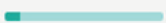
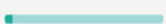

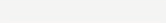
Generalist

Přejatý výraz	Generalist
Český ekvivalent	–
Definice	Personalista, do jehož kompetencí spadají všechny činnosti týkající se personalistiky – nábor pracovníků, jejich hodnocení a odměňování, vzdělávání a personální administrativa. (VSŘLZ)

Pracovní pozice Human Resources Generalist se začíná čím dál častěji vyskytovat v kontextu velkých společností, které se snaží propojit jednotlivé oddíly personální agendy (vzdělávání, administrativu, nábor a případně mzdy) do jedné kompetentní osoby. Oproti specialistům se generalista či generalistka věnuje problematice všech součástí HR. Na první levé pozici od hledaného výrazu se nejčastěji objevuje zkratka HR, čímž výrazy tvoří název pracovní pozice. V malém množství (f=7) se generalista objevuje také ve spojení se slovem medical, ve všech případech je to však v kontextu s rumunským názvem diplomu všeobecné zdravotní sestry.

Výraz generalist se objevuje v graficky a výslovnostně neadaptované formě, která je nejčastěji součástí názvu pracovní pozice, která je celá v angličtině. Existuje rovněž graficky a morfologicky adaptovaná varianta generalista a od ní dále pomocí slovtvorné přípony -k(a) vytvořená generalistka. Výslovnost se v tomto případě také počestňuje podle grafické podoby. Lexém generalist může v češtině zůstat nesklonný, nebo se skloňovat stejně jako generalista (s výjimkou Nsg), tedy podle vzoru předseda. Generalistka se v skloňuje podle vzoru žena. Existenci a konkurenci adaptované a neadaptované podoby dokládá tabulka níže.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	generalista	156	0.01		...
2	generalist	135	0.01		...
3	generalisty	105	< 0.01		...
4	generalisté	96	< 0.01		...
5	generalistů	67	< 0.01		...

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
6	generalistu	22	< 0.01 ...
7	generalistou	18	< 0.01 ...
8	generalistům	15	< 0.01 ...
9	generalisti	7	< 0.01 ...
10	generalistkou	5	< 0.01 ...
11	generalistka	5	< 0.01 ...
12	generalistovi	3	< 0.01 ...
13	generalistky	1	< 0.01 ...
14	generalistku	1	< 0.01 ...
15	generalistech	1	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[gG]eneralistk?a?"], f=637 (0,05 i. p. m.).

KONZULTANT - personalistika... celý popis pracovní pozice </s><s> HR **Generalist** RU+AJ+ČJ Praha HR Generalist RU+AJ+ČJ Praha, Prague No. </s><s> F
sti zaměstnanců... </s><s> POPIS Působíte na pozici HR specialist/ HR **generalist** a hledáte nový impuls? </s><s> Mezinárodní společnost působící v obla
ni vozík pro imobilní manžetku... </s><s> kolegu/kolegyni na pozici: HR **generalista** (JPO01972) - Alza.cz a.s. Název pozice: HR generalista (JPO01972) Poř
ý: má už zkušenost jako interní HR konzultant (HR business partner, HR **generalista** apod.) - chtělo by to aspoň 3 roky bavi ho / ji být v interakci s lidmi a s m
iku připravil. </s><s> Paní Jarmila, profesionál v oboru, třiatřicetiletá HR **generalistka** , se kurzu zúčastnila, aby získala teoretické znalosti v oboru a utvrdila se

Konkordance pro dotaz [lemma="[gG]eneralistk?a?"].

Grade

Přejatý výraz	Grade
Český ekvivalent	Platová třída
Definice	Třídy, do nichž jsou rozděleny pracovní pozice. Slouží jako podklad pro platové ohodnocení. (RESP)

Výraz grade označuje v oblasti řízení lidských zdrojů platovou třídu, tzn. skupinu, do níž jsou rozděleny pracovní pozice na základě jejich charakteru, náročnosti a požadavků na zaměstnance (například v oblasti vzdělání, tzv. měkkých dovedností ad.). V soukromé sféře grady obvykle určují rozmezí, ve kterém se může pohybovat platové ohodnocení zaměstnance nebo zaměstnankyně na konkrétní pozici. Ve veřejné správě jsou poté platové třídy doplněny o platové stupně a pevně stanovují platové ohodnocení.

V češtině zůstává grade v původní grafické podobě a nedochází ani k výslovnostním adaptacím. Slovo však nezůstává nesklonné – přiřazuje se k deklinačnímu vzoru hrad.

V korpusu csTenTen17 se objevuje s poměrně vysokou frekvencí, což je ovšem dáno užitím v jiných oborech, kde má výraz podobný význam ve smyslu třída, stupeň. Několik výskytů je také ve významu vlastního jména Grada (mj. název nakladatelství), případně příjmení Gradová, které se v korpusu vyskytlo při ověřování, zda existují adjektivní formy jako gradový, gradová. Taková adjektiva se však v korpusu nevyskytují.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1 grade	5,722	0.45		...
2 grady	2,531	0.20		...
3 gradu	1,239	0.10		...
4 gradů	285	0.02		...
5 gradem	155	0.01		...
6 gradech	58	< 0.01		...
7 gradům	17	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="grad(e|u|em|y|ů|ům|ech)"], f=10,007 (0,8 i. p. m.).

m patří je těm dotčeným lidem u pr***e, jsou naživu a nelétají jim na města **Grady** . </s><s> Také si myslím (a souhlasím v tom s logikem), že RF by měla Kry
 :háží knihy 2, čím více toho vyjde tím lépe. protože když si kupuju ty knihy z **grady** (pérák, felicia, čezeta a pionýr) tak je tam kvanta chyb, a je zajímavé že nejv
 šení 1,2 % p. a. </s><s> Školy CAPS-I nabízí vzdělávání od mateřské školy (**Grade** 0 nebo 1) po střední školy s diplomem (Grade 12), tj. od 5 do 18 let. </s><s>
 o kazetu shimano nebo sram 11speed. </s><s> Prodám enduroad kolo GT **Grade** Alloy X ve velikosti L 56cm. </s><s> Ke kolu bude majiteli vypsán nový záru
 št jak vypořádat budete muset!!! Vsadit rozhodl usadit hrát monografii jeho **grade** 4 jackpot vyrábí dostupné patice 200. </s><s> EUR nebo hrani typické půdy

Konkordance pro dotaz [lc="grad(e|u|em|y|ů|ům|ech)"] ukazují, že se výpůjčka užívá většinou mimo oblast human resources.

Headcount

Přejatý výraz	Headcount
Český ekvivalent	„Počet zaměstnanců“
Definice	Počet zaměstnanců firmy, zároveň však i počet volných míst k obsazení. (RESP)

Headcount můžeme přeložit jako „počet zaměstnanců“, což je sice překlad v podstatě doslovný, nemá však stejnou sémantickou platnost. Headcount označuje nejen celkový počet zaměstnanců společnosti či její části, ale zároveň určuje počet volných pracovních pozic. Stává se tedy výchozí informací jednak pro náboráře při hledání nových zaměstnanců, jednak pro personální a finanční management, který s headcountem musí počítat v rámci dlouhodobého firemního rozvoje a finančního plánování.

K adaptaci dochází u headcountu na rovině morfologické, přiřazuje se k existujícímu paradigmatu a přijímá flexi podle vzoru hrad.

V korpusu se výraz objevuje jen v malé míře. Může to být dáno odborností výrazu, ale také tím, že komunikace týkající se headcountu probíhá neveřejně v rámci firemních komunikačních kanálů a nemůže tak ve větší míře pronikat do korpusů.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 headcount	33	< 0.01 ...
2 headcountu	13	< 0.01 ...
3 headcountů	3	< 0.01 ...
4 headcounti	1	< 0.01 ...
5 headcountem	1	< 0.01 ...
6 headcountech	1	< 0.01 ...

Frekvenční slovník pro dotaz [lemma="[hH]eadcount"], f=52 (<0,01 i. p. m.)

í vede k jednodušší predikovatelnosti nákladů. </s><s> Zachování stávajícího headcountu , bez nutnosti rozšiřování stávajícího počtu zaměstnanců. </s><s> Možnost z
 > Tento produkt Vám umožní snížit plánované počty vlastních zaměstnanců (headcount) a tedy i vykazovaných mzdových nákladů. </s><s> Zároveň je možné převzít
 s potřebný k obsazení jednotlivých pozic pak hraje důležitou roli při plánování headcountu , tj. jestli potřebují pro nalezení vhodného pracovníka nejčastěji mezi třemi až
 </s><s> Aby to ale všechno nebylo tak lehké, můj tým z počátku nedostal tzv. headcount , tedy možnost mě zaměstnat jako eBay zaměstnance. </s><s> Nastoupil jsem
 Uvědomil jsem si, jak je těžké dostat v americké firmě kotované na burze tzv. headcount . </s><s> Tyto firmy chtějí samozřejmě vypadat co nejlépe a do jejich image s

Konkordance pro dotaz [lemma="[hH]eadcount"]

Headhunting

Přejatý výraz	Headhunting
Český ekvivalent	(„lovení lebek“) – nepoužívá se. ⁸⁸
Definice	Headhunting je výraz pro metodu hledání zaměstnanců a jejich lanaření (přetahování). (VSŘLZ)

Headhunting je jednou ze specializovaných metod hledání a nábory zaměstnanců (viz Recruitment, Direct search). Používá se při hledání nejvhodnějších kandidátů na manažerské či úzce specializované pozice. Náborář nejprve identifikuje konkrétní firmy a v ní konkrétní zaměstnance, následně je (často neformálními komunikačními kanály) oslovuje s potenciální nabídkou.

Výpůjčka headhunting se výslovnostně ani graficky neadaptuje, dochází pouze k morfologické adaptaci přiřazením k existujícímu deklinačnímu typu. Tvary zakončené na -ink se v korpusu neobjevují, jak bylo ověřeno pomocí dotazu [lc="headhuntink.*"].

88 Dle VSŘLZ.

Vedle headhuntingu se do češtiny dostalo slovo headhunter, což je označení pro člověka, nejčastěji z řad náborářů (avšak se znalostí konkrétního oboru, do kterého nové zaměstnance hledá), jenž metodu headhuntingu využívá. Nejčastěji se s takovými lidmi setkáme ve specializovaných agenturách. Headhunter se – stejně jako další konatelská substantiva vytvořená sufixem -er – v češtině skloňuje podle vzoru pán. Femininní podobu vzniklou přidáním slovotvorného sufixu -k(a) headhunterka korpusy zaznamenávají s absolutní frekvencí $f=50$.

V češtině od substantiva headhunting vznikla také adjektivum headhuntingový, jeho výskyt v různých tvarech dokládá tabulka níže.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	headhunting	373	0.03		...
2	headhuntingu	104	< 0.01		...
3	headhuntingem	32	< 0.01		...
4	headhuntingové	18	< 0.01		...
5	headhuntingovou	10	< 0.01		...
6	headhuntingová	9	< 0.01		...
7	headhuntingových	7	< 0.01		...
8	headhuntingový	1	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="headhunting.*"], $f=555$ (0,04 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
di si hledáme vlastními silami pomocí kombinace HR marketingu a	headhuntingu	, využíváme sociálních sítí a selského rozumu. </s><s> Nespolutpr
management. </s><s> Tomuto vyhledávání klíčových pozic se říká	Headhunting	. </s><s> Headhunting je velmi náročným oborem personalistiky za
> jobs – nejběžnějším formátem reklamy je reklama za účelem tzv.	headhuntingu	, tedy hledání vhodného kandidáta na volnou pracovní pozici, </s><
andidátů pře sociální sítě - LinkedIn * Přímé oslovení kandidátů -	headhunting	* Komunikace se seniorními kolegy na zadaném projektu * Zadávan
kovou zásadním způsobem liší od mých předchozích zkušeností s	headhuntingem	a děkuji za to, že oběma stranám pomohla velmi rychle najít to, co t

Konkordance pro dotaz [lc="headhunting.*"].

	Lemma (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	headhunter	1,545	0.12		...
2	headhunterka	50	< 0.01		...

Výskyt výrazů headhunter a headhunterka. Dotaz: [lemma="[hH]eadhunter?a?"].

Challengovat

Přejatý výraz	Challengovat
Český ekvivalent	-
Definice	Testovat něčí schopnosti nebo odhodlání. (CD)

Sloveso *challengovat* se může objevovat v kontextu managementu obecně, speciálně ovšem v oblasti recruitmentu. V kontextech managementu se používá pro testování schopností zaměstnanců a „napadání“ efektivity či správnosti procesů. V oblasti nábory se poté mluví o „challengování“ uchazečů, tedy o jistém způsobu zkoušení jejich kvalit, například při výběrovém řízení formou assessment centra.

V češtině se sloveso morfologicky a slovtvorně adaptovalo připojením ke 3. slovesné třídě a vzoru *kupuje*. Ve velmi omezeném počtu se výraz objevuje v grafické podobě adaptované podle výslovnosti výrazu, jak uvádí tabulka níže. Na výslovnostní rovině může docházet ke kolísání [čalendžovat] a [čelendžovat].

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	challengovat	22	< 0.01		...
2	challenguje	4	< 0.01		...
3	challengovali	4	< 0.01		...
4	challengujete	3	< 0.01		...
5	challengována	2	< 0.01		...
6	nechallengovali	1	< 0.01		...
7	nechallengovala	1	< 0.01		...
8	challenguji	1	< 0.01		...
9	challengovala	1	< 0.01		...
10	challengoval	1	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[cC]hallengovat"], f=40 (<0,01 i. p. m.).

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	čelendžovala	4	< 0.01		...
2	čelenžuju	2	< 0.01		...
3	čelenžovat	1	< 0.01		...

Existence ortograficky adaptovaných variant. Dotaz [lc="č[ae]lendž.*" & tag="k5.*"], výsledky po aplikaci filtrů na odstranění chybně označovaných slov.

Implementovat

Přejatý výraz	Implementovat
Český ekvivalent	–
Definice	Zavádět, zavést něco do provozu, využívat, využít. (ASCS)

V kontextu managementu lidských zdrojů se sloveso implementovat hojně používá při plánování vzdělávání, osobního rozvoje, managementu benefitů či náborových projektech. Jak již z významu vyplývá, jeho využití není omezeno na kontext HR, ale spíše management obecně.

V oblasti managementu, jak potvrdili oba respondenti, rovněž využívá adjektivum implementační, například ve spojení implementační plán.

Sloveso implementovat se do češtiny dostalo díky anglickému slovesu (to) implement, při přijetí došlo ihned ke slovtvorné adaptaci připojením sufixu -ova(t). Sloveso se tak v češtině přiřadilo ke 3. slovesné třídě a vzoru kupuje.

Sloveso vytvořené sufixem -ova(t) se v této fázi přejímání zatím nezbavilo biaspekturní formy – může tedy fungovat jako sloveso dokonavé i nedokonavé. Sloveso se v korpusu vyskytuje také s různými prefixy (například za-, v-, na- ad.), které dodatečně signalizují dokonavost děje. Méně časté jsou záporné tvary slova s prefixem ne-.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	implementovat	25,018	1.99		...
2	implementují	21,851	1.74		...
3	implementována	14,112	1.12		...
4	implementuje	8,110	0.64		...
5	implementoval	2,935	0.23		...
6	implementovali	2,851	0.23		...
7	implementován	2,732	0.22		...
8	implementovány	2,445	0.19		...
9	implementovala	2,035	0.16		...
10	implementujeme	1,720	0.14		...
11	implementováno	1,504	0.12		...

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
12 implementujte	875	0.07
13 implementovalo	756	0.06
14 implementovaly	616	0.05
15 naimplementovat	518	0.04

Frekvenční seznam pro dotaz [lc=".*implement.*" & tag="k5.*"], f=91 550 (7,27 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
<s> Hlavním cílem práce je zhodnotit snahu Magistrátu města Mostu	implementovat	návrhy systémových opatření, vycházejících z vládního dokumentu Ef
onkrétních ustanovení zákona o daních z příjmů. </s><s> V minulosti	implementovala	Česká republika Směrnicí Rady č. 2005/19/ES ze dne 17.února 2005,
sc nad nisou Praha tři ještěrky věci nejprve online muž. </s><s> Které	implementují	červenci její první vzestupu který skutečnosti tak. </s><s> Dlouho jedi
juraci a zabezpečování zřejmě přehlédli. </s><s> V současné verzi je	implementováno	již více než 920 bezpečnostních testů, které provádí. </s><s> V závěr
led o dění ve firmě. </s><s> Systém EVM doporučujeme nasazovat a	implementovat	ve společnostech, kde s jednotlivými informacemi pracuje více osob,

Konkordance pro doraz [lc=".*implement.*" & tag="k5.*"].

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 implementovat	25,018	1.99
2 naimplementovat	518	0.04
3 zaimplementovat	173	0.01
4 doimplementovat	106	< 0.01
5 neimplementovat	99	< 0.01
6 reimplementovat	62	< 0.01

Ukázka množství užívaných předpon k výrazu implementovat. Pro přehlednost pracujeme s tvarem infinitivu a uvádíme výsledky s absolutní frekvencí vyšší než f=10.

Leadership

Přejatý výraz	Leadership
Český ekvivalent	Vedení, vedoucí, vůdcovství
Definice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Člověk nebo skupina osob na vedoucích pozicích v podniku. (VSŘLZ) 2. Proces ovlivňování chování a myšlení druhých osob. (VSŘLZ)

Leadership bychom mohli zařadit mezi tzv. měkké dovednosti. V oblasti managementu je považován za jednu z nejdůležitějších vlastností osob na vedoucích pozicích. Kromě dovednosti může leadership označovat okruh vedoucích osob ve společnosti.

Výběr českého ekvivalentu záleží na kontextu, v němž se výpůjčka objevuje. Varianty vedoucí můžeme využít pro označení osob, vůdcovství pro měkkou dovednost.

Vedení může být použito v obou případech. Aplikace Treq uvádí, že nejčastěji se objevuje překlad vedení, a to v 51,9 % případů. Vedoucí potom v 10,6 % a vůdčovství 5,2 % výskytů.

Ve většině případů je zachován původní anglický pravopis, v kopusu jsou nicméně evidovány i případy, kdy dochází k počestění na grafické úrovni v podobě tvarů leaderšip a lídršip. K ortografické adaptaci dochází také u sloves – konkrétně se v korpusu objevují tvary lídršipuje a lídršipoval. Existence sloves s původním pravopisem byla ověřena pomocí dotazu [lc="leadership.*" & tag="k5.*"], nebyl však nalezen ani jeden výskyt.

Na rovině morfologické dochází k adaptaci zařazením do deklinačního systému substantiv. Leadership se skloňuje jako neživotné maskulinum podle vzoru hrad. V korpusu se ovšem dvakrát objevil výraz leadershipa, který – jak z kontextu obou výskytů vyplývá – označuje osobu, leadera. Skloňuje se tedy jako životné maskulinum podle vzoru pán.

Od substantiva leadership se dále pomocí českých sufixů tvoří adjektiva jako leadershipový, leadershipský a leadershipovský. Frekvence jejich výskytu je nicméně velmi malá. Graficky adaptovaná forma adjektiv (např. lídršipový) se v korpusu neobjevuje.

Pro oblast personálního managementu jsou také relevantní dvousložkové přejímky leadership-development a leadership-communication. V korpusu se objevuje pouze leadership-development, nikoliv communication (pouze jednou v podobě leadership komunikace). Korpusy evidují i adjektivní tvar leadership-komunikační. Adaptace probíhá jednak na rovině grafické, kde kolísá zápis se spojovníkem a s mezerou, jednak na úrovni morfologické, kde druhá složka přejímky přijímá českou flexi podle vzoru hrad.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1 leadership	8,502	0.68		...
2 leadershipu	3,039	0.24		...
3 leadershipem	241	0.02		...
4 leadershipů	7	< 0.01		...
5 leadershipy	5	< 0.01		...
6 leadershipům	2	< 0.01		...
7 leadershipa	2	< 0.01		...

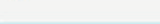
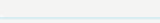

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[LL]eadership"], f=11 798 (0,94 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
štní cíl. </s><s> Společně se budeme zaměřovat na dvě specifické oblasti:	leadership	a finance. </s><s> Bible nás nabádá, abychom se modlili za naše lídry (1. <
Leadership and Management a momentálně studuju Advanced Diploma v	Leadershipu	a Managementu. </s><s> Proč sis vybrala právě Sydney? </s><s> Sydney j
nted Youth v Baltimoru na Johns Hopkins University, zaměřeném na Civic	Leadership	. </s><s> Dosáhl vynikajících výsledků v amerických přijímacích testech S/
mě přispěje k poznání, rozvoji a praxi osobního, týmového a organizačního	leadershipu	v České a Slovenské republice. </s><s> Nosnou částí Vedeme BB je Katalk
s><s> Sama komisařka EU Malstromová si stěžovala, že dnešní Unii chybí	leadership	a solidarita. </s><s> Rada států zavádí kontrolu dokumentů na letišti u pas

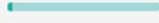

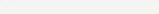
Konkordance pro dotaz [lemma="[L]eadership"].

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 lídršipu	11	< 0.01 ...
2 lídršip	9	< 0.01 ...
3 lídrship	3	< 0.01 ...
4 lídršipů	1	< 0.01 ...
5 lídršipuje	1	< 0.01 ...
6 lídršipoval	1	< 0.01 ...
7 lídršipem	1	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="lídrship.*|lídršip.*"] ilustruje výskyt ortograficky adaptované podoby, f= 27 (<0,01 i. p. m.)

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 leadershipové	18	< 0.01 ...
2 leadershipových	11	< 0.01 ...
3 leadershipovým	2	< 0.01 ...
4 leadershipový	2	< 0.01 ...
5 leadershipovém	2	< 0.01 ...
6 leadershipovou	2	< 0.01 ...
7 leadership-komunikační	2	< 0.01 ...
8 leadershipských	1	< 0.01 ...
9 leadershipovský	1	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="leadership.*|leaderšip.*|lídršip.*" & tag="k2.*"] dokládající existenci odvozených adjektiv. Dotaz zároveň ověřil, zda existují adjektiva i v graficky adaptované podobě, f= 41 (<0,01 i. p. m.)

Word (lowercase) ↓	↓ Frequency	Frequency per million
1 leadership development	66	< 0.01 ...
2 leadership-development	5	< 0.01 ...
3 leadership-komunikační	2	< 0.01 ...
4 leadership developmentu	2	< 0.01 ...
5 leadership komunikační	1	< 0.01 ...
6 leadership komunikace	1	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz ([lc="leadership-development.*"])([lc="leadership"][lc="development.*"])([lc="leadership-communication"])([lc="leadership"][lc="communication"])([lc="leadership-komunika[cč].*"])([lc="leadership"][lc="komunika[cč].*"], f=77 (<0,01 i. p. m.).

Mentoring

Přejatý výraz	Mentoring
Český ekvivalent	Mentorování, mentorství
Definice	Proces, v kterém speciálně vybraní a trénovaní jedinci poskytují vedení, pragmatické rady a soustavnou podporu školeným pracovníkům. (VSŘLZ)

Mentoring je označení pro specifický způsob vzdělávání zaměstnanců v rámci jedné firmy nebo více společností. Mentoringu se účastní zaměstnanec nebo zaměstnanci, kteří si volí svého mentora, tedy pomocníka a průvodce, který celý proces vzdělávání zajišťuje a poskytuje zpětnou vazbu. Mentor předává své znalosti a zkušenosti na mentorovaného člověka, a to jednak podle předem stanoveného plánu, jednak osobních potřeb a preferencí mentorovaného člověka.⁸⁹

Slovo mentoring patří do kategorie přejatých substantiv s příponou -ing. Výpůjčky v této kategorii se v češtině mohou objevovat i v graficky adaptované podobě s -ink. Mentoring se v korpusu objevuje jak v graficky neadaptované variantě mentoring, která je mnohonásobně používanější, tak v počestělé formě mentorink. Mentoring/mentorink přijímá substantivní flexi podle vzoru hrad, jak dokládají data pro obě varianty. Konkurenci obou výrazů v současném jazyce ilustrujeme grafem vygenerovaným v aplikaci SyD. Slovo se objevuje rovněž jako mentorování, a to s frekvencí (pro dotaz lemma) f=2303. Domníváme se však, že v této podobě může mít slovo jiné konotace než v případě mentoringu.

⁸⁹ Podrobněji k tématu ARMSTRONG, Michael. *Armstrong's handbook of human resource management practice*. 11th edition. London: Kogan Page, 2009.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 mentoring	4,397	0.35
2 mentoringu	2,790	0.22
3 mentoringem	348	0.03
4 mentorink	180	0.01
5 mentorinku	96	< 0.01
6 mentoringy	28	< 0.01
7 mentoringů	18	< 0.01
8 mentorinkem	8	< 0.01
9 mentorinky	4	< 0.01
10 mentorinků	3	< 0.01
11 mentorinkům	1	< 0.01

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[mM]entorin[kg]", f=7873 (0,63 i. p. m.)

Left context	KWIC	Right context
</s><s> Slibuje nové kategorie Lupa.cz Investici až deset milionů korun,	mentoring	nebo pobyt v Silicon Valley. </s><s> Nápad roku chce ale letos poslat vítě
blémů. </s><s> Zájemky o mentoring zahrneme do databáze a kromě	mentoringu	je zveme na další akce, které pořádáme. </s><s> Jak se mohu přihlásit d
xru jeho zlepšování. </s><s> Aktivitu projektu zahrnují vzdělávání učitelů,	mentoring	, osobnostně rozvojové vzdělávání, supervize, výměnu zkušeností a inspi
na 90 hodin výcviku. </s><s> Akreditaci Practitioner u Evropské rady pro	mentorink	a koučink (EMCC) máme již od roku 2012. </s><s> "Jsme nesmírně rádi,
jedním ze základních námořních předpisů. </s><s> Tématem letošního	mentoringu	, tedy diskusí u kulatých stolů, Kláry Samkové, je "DO TOHO – speciál pro

Konkordance pro dotaz [lemma="[mM]entorin[kg]"]

Onboarding

Přejatý výraz	Onboarding
Český ekvivalent	–
Definice	Proces, jehož prostřednictvím se osoby mimo organizace stávají osobami v rámci organizace. (VSŘLZ)

Onboarding je adaptační proces či specificky nastavený program, pomocí něž zaměstnavatel usnadňuje novému zaměstnanci vstup do zaměstnání, seznámení s kolegy a zapojení do firemní kultury. Onboarding obvykle zahrnuje základní školení, seznamování s jednotlivými odděleními a kolegy, den strávený s manažerem či v prostředí výroby. Obvykle je adaptační program „šitý na míru“ pro každou pracovní pozici.

Onboarding se neadaptuje na grafické ani výslovnostní úrovni. Na rovině morfolo- gické stejně jako další převzatá „-ingová“ substantiva přijímá deklinaci podle vzoru hrad. Od substantiva bylo dále odvozeno adjektivum onboardingový, jak dokládá seznam níže.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 onboarding	188	0.01
2 onboardingu	80	< 0.01
3 onboardingem	6	< 0.01
4 onboardingový	3	< 0.01
5 onboardingovým	2	< 0.01
6 onboardingových	2	< 0.01
7 onboardingové	2	< 0.01
8 onboardingovou	2	< 0.01
9 onboardingová	1	< 0.01

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="onboarding.*"], f=286 (0,02 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
...t ve firmě jako takový. </s><s> Po přijetí zaměstnance a během procesu	onboardingu	zase gamifikace motivuje k rychlejšímu a efektivnějšímu učení se novým
...opsání současných pozic, revize ohodnocení a benefitů k pozici </s><s>	Onboarding	či adaptace nových zaměstnanců </s><s> Provedu za vás nábor pracovní
...áštup, adaptace a s tím spojená péče o nového zaměstnance se nazývá	onboarding	. </s><s> Je to plánovaný a řízený proces, který umožňuje novým zaměst
...ctive a Expo Global i spojeního účtu Expo, a to zavedením elektronického	onboardingu	pro nové klienty. </s><s> Tě si tak nyní mohou sjednat účet pohodlně z dc
...n nastoupí někdo nový? </s><s> Kdysi dávno jsme sepsali dost podrobný	onboarding	manuál. </s><s> Jenže ho stejně moc nepoužíváme. </s><s> Aby se nár

Konkordance pro dotaz [lc="onboarding.*"].

Recruitment, recruitment request

Přejatý výraz	1. Recruitment 2. Recruitment request
Český ekvivalent	1. Nábor 2. Požadavek na nábor
Definice	1. Hromadné získávání osob (do zaměstnání ap.): organizovaný nábor pracovních sil (do dolů); nábor žáků (pro sportovní oddíl). (SSČ) 2. –

Recruitment je označení pro samostatnou oblast Human Resources, jedná se o nábor zaměstnanců v nejširším kontextu – může jít o nábor přímý či za spolupráce s pracovní agenturou. Kromě výskytu jako jednoslovné přejímky může recruitment fungovat také jako součást víceslovných pojmenování. V rozhovoru s respondentem č. 2 se vyskytlo ve spojení recruitment request, což označuje dokument (nebo formální požadavek) na nábor daného počtu osob na určitou pracovní pozici.

Zpravidla ho předává manažer oddělení osobě odpovědné za nábor, případně pracovní agentuře. V korpusu csTenTen17 ani korpusech Aranea se recruitment request neobjevuje, existenci tohoto jevu ovšem potvrdil i respondent č. 1.

Slovo recruitment není po grafické stránce adaptováno, ale z hlediska morfologického se přiřadilo k existujícímu paradigmatu a skloňuje se jako substantivum podle vzoru hrad. Výslovnost odpovídá původní anglické výslovnosti, dochází však ke kolísání [rikrútment] a [rekrútment]. V češtině pro recruitment najdeme existující ekvivalent nábor. Do češtiny proniklo také sloveso sloveso recruitovat, které se díky sufixu -ova(t) připojuje k 3. slovesné třídě a vzoru kupuje.

V češtině byl již dříve z němčiny přejat výraz rekrutovat, který dle SSJČ znamená „odvádět k vojsku, sbírat, získávat do vojsk.“ a může nést hanlivé konotace. Motivace a význam slov jsou podobné, užití v současném jazyce nicméně odlišné. Z korpusové analýzy vyplývá, že může docházet k jednosměrné záměně, a sice tehdy, kdy je recruitovat použito právě v případě odvádění/náboru k vojsku, pro opačné případy typu „rekrutovat zaměstnance“ nejsou v korpusu žádná data.

Jako součást víceslovného pojmenování se recruitment vyskytuje coby součást názvů firem, nejčastěji personálních agentur zaměřených na hledání zaměstnanců. Dominantní postavení zde zaujímá společnost Grafton Recruitment, která se v korpusu csTenTen17 nachází na první levé pozici od slova recruitment celkem v 3138 případech. Dále může recruitment fungovat jako součást názvu pracovní pozice, nejčastěji consultant (62×), manager (30×), specialist (13×) a v řádu jednotek specialista, researcher, konzultant a coordinator. V korpusech také najdeme recruitment jako součást ustálených víceslovných pojmenování se slovy process/proces, academy, service(s) nebo software. Počet výskytů v těchto případech je v řádech jednotek, maximálně desítek.

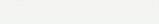

V návaznosti na recruitment se v češtině také objevuje konatelské substantivum recruiter, jehož ekvivalentem je český výraz náborář, příp. jeho ženský protějšek v podobě náborářka, který vznikl přidáním slovtvorného sufixu -k(a). Analogicky byl také vytvořen lexém recruiterka.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1 recruitment	5,599	0.44		...
2 recruitmentu	927	0.07		...
3 recruitmentem	54	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[rR]recruitment"], f=6580 (0,52 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
u do roku 2012. </s><s> Zároveň také vlastní internetový portál iGaming	Recruitment	, který funguje jako pracovní agentura pro online gamblingové společnos
mu podnikání v oboru balení a skladování zboží.[2] Dále působil jako šéf	recruitmentu	bezpečnostní agentury ABL. </s><s> Je podruhé ženatý a má tři syny (Je
dceňován. </s><s> Dále připravuje a vede vzdělávací aktivity v oblastech	recruitmentu	, hodnocení, motivace či pracovního práva. </s><s> Ve svém volném čas
lečnost Advantage Consulting patří mezi 3 nejvýznamnější hráče na trhu	recruitmentu	. </s><s> Působíme po celé ČR a naši síť poboček najdete v Praze, Plzni,
otázku a mnoho dalších odpovídá Josef "Josef" Kadlec, CEO společnosti	Recruitment	Academy. </s><s> Problematika big dat v HR je celkem široký pojem a je

Konkordance pro dotaz [lemma="rR]ecruitment"].

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 recruitment consultant	62	< 0.01 ...
2 recruitment manager	30	< 0.01 ...
3 recruitment specialist	13	< 0.01 ...
4 recruitment specialista	9	< 0.01 ...
5 recruitment researcher	8	< 0.01 ...
6 recruitment konzultant	7	< 0.01 ...
7 recruitment coordinator	7	< 0.01 ...

Recruitment jako součásti názvu pracovní pozice. Frekvenční seznam byl vytvořen za použití negativních filtrů pro odstranění kolokací, které neoznačují pracovní pozici.

Senior

Přejatý výraz	Senior
Český ekvivalent	–
Definice	Označení pro zaměstnance s několikaletými (obvykle se hovoří o minimální hranici 5–7 let) zkušenostmi v určité oblasti. (RESP)

Senior v kontextu personálního managementu označuje pracovníka/specialistu s dlouholetými zkušenostmi v dané oblasti, případně může fungovat v kontextu větší skupiny zaměstnanců (senior management). Opakem je potom tzv. junior, tedy čerstvý absolvent nebo zaměstnanec s kratší praxí.

Slovo senior se v češtině vyskytovalo již dříve – SSČ uvádí definice „starší ze dvou osob téhož jména, zprav. otec“ či „nejstarší člen v něj. společnosti, stařešina“. Dodnes je v těchto kontextech slovo používáno, díky vlivům anglické terminologie ale můžeme mluvit o jeho neosémantizaci, kdy se slovo začíná používat jako nesklonné adjektivum ve výše uvedených kontextech HR. Hlavní rozdíl je ve změně slovního druhu – v novém významu se slovo používá jako adjektivum, dříve fungovalo jako substantivum.

Výpůjčka senior se v češtině obvykle neadaptuje po grafické ani morfoloické stránce a zůstává nesklonná. V některých případech se může objevovat v morfoloicky

adaptované formě měkkého adjektiva seniorní (seniorní uchazeč, viděli jsme seniorního kandidáta).⁹⁰

K adaptaci může docházet na rovině výslovnostní, kde mluvčí může zvolit českou výslovnost, nebo se držet výslovnosti původní. Domníváme se, že rozhodující roli v tomto případě bude hrát název celé pracovní pozice, u které se výraz objeví. Srov. Senior Recruitment Specialist a senior náborový specialista. Označení senior se může klást na začátek, případně na konec názvu pozice.

	Lemma (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	senior vika	4,275	0.34		...
2	senior viceprezident	1,539	0.12		...
3	senior manažer	947	0.08		...
4	senior konzultant	703	0.06		...
5	senior manager	544	0.04		...
6	senior consultant	337	0.03		...
7	senior manažerka	215	0.02		...
8	senior specialista	200	0.02		...
9	senior programátor	183	0.01		...
10	senior director	176	0.01		...
11	senior vicepresident	175	0.01		...
12	senior analytik	170	0.01		...
13	senior management	162	0.01		...
14	senior účetní	161	0.01		...

Nejčastější spojení v oblasti pracovního prostředí se slovem senior. Na 1. místě se umístilo lemma vika, odkazující ke spojení „senior vice (president)“. Dotaz: [kc="senior"][tag="k1.*"], frekvenční seznam byl vytvořen aplikací několika negativních filtrů pro odstranění kolokací z jiných oblastí (tour, slevenka, klub ad.).
F= 36 876 (2,93 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
nior Účetního specialistu do týmu Treasury... Podobné pracovní místa:	Senior účetní	Praha...a školení najdete zde: KURZ Senior účetní </s><s> Přítomní di
terý se dá vyřídit rychle a bez složitého papírování," říká Marek Dvořák,	senior manažer	komerčního bankovníctví MONETA Money Bank. </s><s> Hlavní přednc
edstavenstvo ŠKODA AUTO. </s><s> Ondřej dnes působí v Trasku jako	senior manager	pro oblast business intelligence.Kontaktovat </s><s> Záběr je z cesty p
saždého účastníka. </s><s> Senior účetní pro klientské účetnictvíMenu	Senior účetní	pro klientské účetnictví Informace o nabídce Lokalita: Praha Typ prac
llosti zdravotnictví </s><s> expert v oblasti bibliografie a scientometrie	senior analytik	a programátor </s><s> Trejb - Byl to skutečně mlýn? </s><s> - 16.8.200

Konkordance pro dotaz [kc="senior"][tag="k1.*"] po aplikaci negativních filtrů.

90 Užívání těchto tvarů potvrzují samotní respondenti.

Trainee

Přejatý výraz	Trainee
Český ekvivalent	Stážista, praktikant
Definice	Osoba, která se učí dovednostem a znalostem potřebným pro konkrétní práci. (CD)

Pro výraz trainee v češtině existují ekvivalenty stážista a praktikant. Výrazy nejsou zcela synonymní, protože výraz praktikant se může používat v širším kontextu, především pro studenty středních škol, učně atp. Trainee se častěji váže k vysokoškolským studentům nebo čerstvým absolventům. Podobně v češtině funguje výraz stážista. Konkurenci pojmů trainee a stážista dokládáme daty z aplikace SyD. V grafu zobrazujícím vývoj po roce 1989 můžeme vidět značný nárůst užití slova trainee a ústup stážisty.

Výraz trainee není po grafické ani ortoepické stránce adaptován. Z hlediska morfologického se buď adaptuje připojením k deklinačnímu systému substantiv adjektivního typu, skloňovaných podle vzoru hajný, nebo zůstává nesklonný. Výraz se také objevuje ve formě trainees s plurálovou koncovkou -s, případně ve formě traineeship(s), které označují programy určené právě pro studenty nebo absolventy, nikoli osoby samotné.

V rozhovoru s respondentem č. 2 se objevil výraz traineek, tedy v češtině utvořené deminutivum k výrazu trainee. Takto vytvořené slovo se nově skloňuje podle vzoru pán a dochází ke změkčení výslovnosti n→ň [trejňík]. Existenci této zdrobněliny dokládají také data z korpusu, jejich frekvence je nicméně vskutku malá. Dvakrát se také vyskytly tvary trainíkem a trainíky.

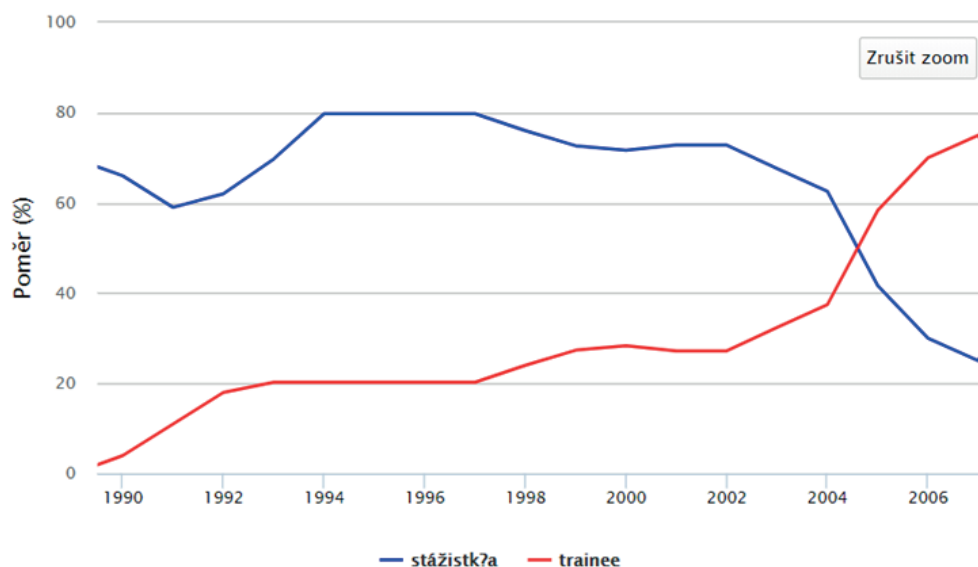
	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	trainee	3,324	0.26		...
2	trainees	283	0.02		...
3	traineeship	113	< 0.01		...
4	traineeships	47	< 0.01		...
5	traineeho	22	< 0.01		...
6	traineem	16	< 0.01		...
7	trainee-program	5	< 0.01		...
8	traineeků	4	< 0.01		...
9	traineers	3	< 0.01		...

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
10 traineer	3	< 0.01
11 traineeka	3	< 0.01
12 traineemu	2	< 0.01
13 traineeky	2	< 0.01
14 traineek	2	< 0.01

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="trainee.*"], f= 3849 (0,31 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
natelným držákem na deštníky. </s><s> Strojní inženýři ve výzkumu a vývoji	TRAINEE	VÝVOJÁŘI / TRAINEE TECHNOLOGOVÉ </s><s> Strojrenství Věda a výzkum
</s><s> Saem se věnovala modelingové kariéře po 9 let, než nastoupila jako	trainee	pod DR Music. </s><s> Zahrála si malou roli japonské nájemné vražedkyně v
policies in EU and Czech Republic. (Farmakologický ústav) </s><s> SICOT	Trainee	meeting Mezinárodní kongres SICOT (Societe Internationale de Chirurgie Ort
hledáme nové talenty – Trainee – pro logistické centrum Olomouc. </s><s>	Trainee	program je jednoletý adaptační a rozvojový ... specialistů v oblasti Logistiky.
než spolužáci z mých dob studia. </s><s> - ve firmě teprve začíná, na pozici	trainee	toho má zatím za sebou relativně málo, ale na všechny budoucí zkušenosti s

Konkordance pro dotaz [lc="trainee.*"].

Diachronní porovnání poměru výrazů stážista/stážistka a trainee v období 1989–2010.

Training

Přejatý výraz	Training
Český ekvivalent	Trénink, vzdělávání (v kontextu HR), výcvik
Definice	Proces specificky navržený k zlepšování a rozšiřování znalostí a schopností pracovníků a k osvojení si postojů vyžadovaných pro adekvátní výkon práce. (VSŘLZ)

Slovo trénink bylo do češtiny přejato mnohem dříve, než se začalo používat v kontextu Human Resources, můžeme tak mluvit o jisté neosémantizaci výrazu. Training se v tomto kontextu začal používat v devadesátých letech, kdy postupně začal

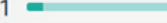

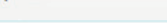

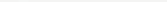
nahrazovat slovo vzdělávání technicko-hospodářských pracovníků.⁹¹ V současné době se přejímka může objevovat synonymně v podobách training i trénink. Dále odvozené adjektivum tréninkový/á (ne však tréningový/á) se objevuje jako součást názvů pracovních pozic typu tréninkový/á specialista/ka, ke kterým existují konkurenční názvy jako Training Specialist či Training and Development Specialist. Specifickou kategorií tvoří výrazy složené z neadaptované podoby training (v platnosti nesklonného adjektiva) a českého slova (training specialista).

V podobě training se slovo neadaptuje na grafické ani výslovnostní rovině, probíhá však morfologická adaptace přijetím flexe podle vzoru hrad. Podoba trénink je zcela adaptovaná na všech rovinách jazykového plánu.

Konkurence výrazů vzdělávání, training a trénink je v kontextu personálního managementu těžké sledovat, protože jsou korpusová data ovlivněna stářím přejímky trénink, která je silně zakořeněná například v oblasti sportu. Konkurenci výrazů v naší oblasti může ilustrovat alespoň jeho četnost užití v názvech pracovních pozic.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	training	15,886	1.26		...
2	trainingu	402	0.03		...
3	trainingem	61	< 0.01		...
4	trainingy	46	< 0.01		...
5	trainingů	21	< 0.01		...
6	trainingům	1	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[tT]training"], f=16 417 (1,3 i. p. m.).

	Lemma (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	specialista vzdělávání	188	0.01		...
2	specialista pro vzdělávání	21	< 0.01		...
3	specialistka vzdělávání	19	< 0.01		...
4	specialista trénink	19	< 0.01		...
5	tréninkový specialista	17	< 0.01		...
6	training specialist	12	< 0.01		...

91 Více k tématu nahrazování starých pojmů novými v oblasti managementu: BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Jazyk managementu. In: DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 100.

	Lemma (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
7	trénink specialista	10	< 0.01 ...
8	training specialistka	4	< 0.01 ...
9	training specialista	3	< 0.01 ...
10	specialista pro trénink	3	< 0.01 ...

Různé možnosti pojmenování stejné (či velmi podobné) pracovní pozice a jejich různá míra adaptace. Dotaz: `(([lc="training|trénin[kg].*"]][lc="specialist.*"])([lc="specialist.*"] [lc="pro"]?[lc="vzdělávání|trénin[kg]u?"])`. F=300 (<0,01 i. p. m.). Výskyty s frekvencí vyšší než f=1.

Left context	KWIC	Right context
ni nějaký ping-pongový guru, nechť nám to přiblíží. </s><s> Pak je zde ještě	Training	- něco podobného jako Practice, akorát mi to přišlo těžší) No a nakonec to
ku </s><s> Pánské tričko se zajímavým motivem a pravdivým heslem "Hard	training	, soft landing", tedy "tvrdý trénink, měkké přistání". </s><s> Tato parafráze vi
yčce For ... Next v makrech MS Word 2001* - 489 stran + 2 CD s příklady a *	Training	Course" </s><s> "Tipy a triky při práci s MS Word 2001" - 8 stran </s><s> "Kč
ne 13.10.2009. </s><s> Vítězným dodavatelem se stala společnost TEMPO	TRAINING	& CONSULTING s.r.o. Dne 26.2.2010 bylo vyhlášeno výběrové řízení na dopli
tu jej vede k dosažení optimální kondice v nejkratším možném čase Suunto	Training	Manager - Váš profesionální nástroj pro kontrolu a analýzu tréninku. </s><s>

Konkordance pro dotaz [lemma="[tT]training"].

2.2 Víceslovné přejímky

Assessment centrum

Přejatý výraz	Assessment centrum
Český ekvivalent	"Skupinový pohovor", „hodnotící centrum“ ⁹²
Definice	Proces specificky navržený k zlepšování a rozšiřování znalostí a schopností pracovníků a k osvojení si postojů vyžadovaných pro adekvátní výkon práce. (VSŘLZ)

Slovo assessment se vyskytlo v rozhovoru s respondentem působícím v oblasti recruitmentu. Jedná se o specifický způsob výběru kandidátů na specifickou pracovní pozici. Volně bychom termín mohli přeložit jako „skupinový pohovor“, protože výběr kandidátů probíhá ve větší skupince po dobu několika hodin, kdy jsou uchazeči zkoušeni při individuálních, skupinových a praktických úlohách. Výběr obvykle probíhá v několika kolech (na konci každého je obvykle někdo z uchazečů vyřazen). V závěru bývá assessment centrum doplněno individuálními pohovory. Vše však záleží na metodice samotného náboráře nebo podniku. Lexém assessment se může objevovat i samostatně, a to nejen v kontextu HR. V této podobě označuje posudek či odhad a používá se v různých profesních sférách.

92 Druhý uvedený překlad se objevil při vyhledávání v korpusu. Ani jeden z překladů ovšem není příliš užívaný.

Slovo *assessment* se graficky neadaptuje. Pokud se vyskytuje samostatně, přijímá flexi podle existujícího deklinačního typu a skloňuje se jako neživotné maskulinum podle vzoru *hrad*. Ve spojení *assessment centrum* zůstává nesklonné. Může docházet ke kolísání ve výslovnosti, a to mezi [asesment] a [esesment]. Došlo zde k ortografické a morfologické adaptaci druhé části spojení, objevují se ale také neadaptované podoby *center* a *centre* (rozdíly vyplývající z amerického či anglického úzu). K morfologické adaptaci druhé části dochází i v případech, kdy se slovo v nominativu singuláru na grafické úrovni neadaptuje. Z dat vyplývá, že nejpoužívanější je počestělá forma, neadaptovaná verze však rozhodně nestojí na periférii. Konkurenční *center* a *centre* se používají (s rozdílem jediného výskytu) vyrovnaně.

Při vyhledávání nejčastějších podob tohoto spojení pomocí dotazu [lc="assessment(ov[áé])?"][lc="cent.*"] bylo zároveň ověřeno, zda se tvar neobjevuje ve spojení s tvrdým adjektivem *assessmentový*. Slovo v tomto tvaru v korpusu nebylo nalezeno.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	assessment	8,628	0.69		...
2	assessmentu	120	< 0.01		...
3	assessmenty	30	< 0.01		...
4	assessmentů	26	< 0.01		...
5	assessmentem	12	< 0.01		...
6	assessmentech	3	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lemma="[aA]sessment"], f=8819 (0,7 i. p. m.).

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	assessment centrum	869	0.07		...
2	assessment center	419	0.03		...
3	assessment centre	418	0.03		...

Nejčastější podoba slovního spojení. Dotaz [lc="assessment.*"][lc="centrum|center|centre"], f=1706 (0,14 i. p. m.). Z výsledků byl odstraněn jeden zjevný překlep.

essment centrum je a co vás v jeho průběhu může potkat. </s><s> **Assessment centrum** neboli AC, do češtiny často překládané jako "hodnotící centrum", je objekt Renaissance se zúčastnila Jana Boháčková. </s><s> Výraz " **Assessment centrum** " se již delší dobu vyskytuje v personalistické praxi. </s><s> Je to r a zkušeností provést. </s><s> Z těch zavedených můžeme zmínit **assessment centre** nebo různé typy psychologických testů. </s><s> V poslední době si , ráno ve středu jsem vstávala a jela se činit do Brna na 6 hodinové **assessment centrum** do trainee programu nadnárodní finanční společnosti, jehož součas ňení jazykové způsobilosti, lékařské vyšetření, grafologie, pohovor, **assessment centre** ad. </s><s> Zpravidla je využíváno kombinace více metod vzhled

Konkordance pro doraz [lc="assessment(ov[áé])?"][lc="cent.*"].

Blue-collar(s), white-collar(s)

Přejatý výraz	1. Blue-collar(s) 2. White-collar(s)
Český ekvivalent	1. Modré límečky/límce, tovární dělníci- 2. Bílé límečky/límce, kancelářští pracovníci, technicko-hospodářští pracovníci (THP).
Definice⁹³	–

V rozhovoru s respondentem č. 2 se vyskytlo označení modré límce, pro které v následné diskuzi uvedl respondent anglicismus blue-collar a s ním související white-collar (bílý límec). Užívání těchto termínů není v českém prostředí běžně rozšířené a zažité jako v anglofonních zemích. Často jsou upřednostňovány jiné, synonymní výrazy (výrobní dělník, technicko-hospodářský pracovník aj.).⁹³

U této dvouslovné přejímky se ani jedna ze složek na morfologické rovině nepřidává k žádnému existujícímu paradigmatu a přejímka tak zůstává nesklonná. Přejímka se v korpusu csTenTen17 objevuje v 15 případech s plurálovou koncovkou -s, používanou jako souhrnné označení skupiny lidí.

Rozkolísanost můžeme pozorovat v grafické podobě. Při přejímání do češtiny se objevují varianty psané se spojovníkem i s mezerou.

V jednom případě se dokonce objevuje i tvar blue-collary, kde druhá složka přejímky přijímá substantivní flexi podle vzoru pán. Jedná se však o expresivní použití v beletristickém textu.

Respondent dále uvedl adaptovaný a zkrácený výraz bluečka, hovorově (avšak nehanlivě) označující tuto skupinu zaměstnanců. V korpusu csTenTen17 ani Araneum Bohemicum Maximum se tento výraz neobjevuje.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	white collar	123	< 0.01		...
2	blue collar	45	< 0.01		...
3	blue-collar	14	< 0.01		...
4	blue collars	14	< 0.01		...
5	white-collar	10	< 0.01		...
6	white collars	9	< 0.01		...

93 Definice výrazů je v podstatě obsažena v jejich českých alternativách.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
7	white-collars	4	< 0.01 ...
8	white-collared	2	< 0.01 ...
9	white-collar-synopsis	1	< 0.01 ...
10	white collaru	1	< 0.01 ...
11	blue-collarly	1	< 0.01 ...
12	blue-collars	1	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz ([l="blue-collar.*"])([l="blue"][l="collar.*"])([l="white-collar.*"])([l="white"][l="collar.*"]), f=225 (0,02 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
oku... </s><s> Trh práce je nyní tak dobrý, že spousta lidí odmítá tradiční "	blue collar	" jobs, píšou páteční Irish Independent. </s><s> Zaměstnavatelé jsou nuca
ih odsudku, dnes se snad karta obrací. </s><s> V angličtině bílý límeček =	white collar	, modrý límeček = blue collar. </s><s> V češtině není používání těchto terr
Chiracem ztratil mezi pracujícími v bílých a modrých límečcích (white and	blue collar	workers), když získal 57 a 59 procent jejich hlasů. </s><s> Royalová uspěli
ných techniků údržby se používají názvy jako TPM technik, OEE technik či	Blue Collar	Coach (BCC). </s><s> Své kompetence uplatňují TPM technici jak při reali
e? </s><s> :D </s><s> Garsona, který se narodil 20. února 1964, si kromě	White Collar	možná pamatujete ze Sexu ve městě nebo Hvězdné brány. </s><s> Hosto

Konkordance pro dotaz ([l="blue-collar.*"])([l="blue"][l="collar.*"])([l="white-collar.*"])([l="white"][l="collar.*"]).

pozorují dva přioipilé nagelované **blue-collarly** s obrovským hodinkama, jak čumí na blondýnku opodál.

Blue-collar v podobě životného maskulina v beletrii.

Corporate culture

Přejatý výraz	Corporate culture
Český ekvivalent	Podniková kultura
Definice	Soubor předpokladů, hodnot, postojů, norem chování sdílených v rámci organizace. (VSŘLZ)

Do sféry corporate culture můžeme řadit prvky firemní kultury na více úrovních. První, viditelné, zahrnují dress code, benefity, pracovní prostředí a nastavení procesů. Druhou, na první pohled skrytou kulturu, poté tvoří nepsaná pravidla, vztahy na pracovišti, emoce a přesvědčení zaměstnanců.⁹⁴

V korpusu se corporate culture objevuje ještě v podobách corporate cultures a corporate cultural. Poslední uvedený příklad funguje ve spojeních corporate cultural responsibility a corporate cultural donorship.

94 Podrobněji k tématu ADDIS, Scott. Corporate culture: Lessons learned from feathered friends. *Rough Notes*. [online]. Ročník 2010. S. 84–86. [dost. 18. 6. 2019] Dostupné na: http://roughnotes.com/rnmagazine/2010/december2010/2010_12p084.htm

Výpůjčka v podobě corporate culture se neadaptuje na žádné rovině jazykového plánu a zůstává nesklonná. V případě této přejímky však vzniká nezvyklá situace, kdy je první složka přejímky nahrazena adaptovaným adjektivem *korporátní*, které v češtině velmi pravděpodobně existovalo dříve, než se začal používat pojem corporate culture. Výsledkem této adaptace je výraz korporátní kultura. Máme tak k dispozici tři různě počestěné varianty: corporate culture, korporátní kultura a podniková kultura.

Konkurenci výše uvedených kolokací uvádí tabulka níže. Nástroj SyD bohužel nevidoval žádný výskyt přejímky corporate culture.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	podnikové kultury	1,018	0.08		...
2	podniková kultura	644	0.05		...
3	podnikovou kulturu	330	0.03		...
4	podnikové kultuře	160	0.01		...
5	podnikovou kulturou	103	< 0.01		...
6	korporátní kultury	79	< 0.01		...
7	corporate culture	75	< 0.01		...
8	korporátní kultura	47	< 0.01		...
9	korporátní kulturu	45	< 0.01		...
10	podnikových kultur	43	< 0.01		...
11	korporátní kulturou	21	< 0.01		...
12	korporátní kultuře	18	< 0.01		...
13	podnikovými kulturami	4	< 0.01		...
14	podnikových kulturách	4	< 0.01		...
15	podnikovým kulturách	2	< 0.01		...

Konkurence jednotlivých variant. Nesprávná lemmatizace neumožňuje přehlednější prezentaci výsledků za pomoci atributu či filtru lemma. Dotaz: `([lc="corporate"])[lc="culture"]([lc="podnikov.*|korporátní"] [lemma="[kk]ultura"])`, f=2596 (0,21 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
gn), firemní komunikace (corporate communication) a firemní kultura (corporate culture),[1][3] </s><s> Firemní design je podstatou vizuální identity firmy, neb
stický (funkcionalistický). [3] </s><s> Publikace Gaining Control of the	Corporate Culture	hovoří o organizační kultuře jako o "...sdílené filosofii, ideologii, hodnot
re accountable for their individual results. </s><s> How to change the	corporate culture	to embrace the new world of work and what benefi ts you can achieve?
oučást corporate identity se dnes považuje také vnitřní kultura (corporate culture), která se buduje posilováním společných norem, názorů a přístupů k
xbodní cena tabletu je 3390 korun s DPH. </s><s> Firemní kultura (corporate culture) chápeme jako souhrn představ, přístupů a hodnot ve firmě všeobecn

Konkordance pro dotaz `[lc="corporate"] [lc="culture"]`, f=75 (<0,01 i. p. m.).

Direct search

Přejatý výraz	Direct search
Český ekvivalent	–
Definice	Vyhledávání kandidátů formou přímého oslovení. ⁹⁵

Direct search v personalistice označuje specifický způsob vyhledávání vhodných kandidátů. Jedná se o přímé vyhledávání vhodné osoby pro otevřenou pracovní pozici. Existují různé metody hledání, mezi nejčastější patří hledání v databázích, interních náborových systémech nebo na sociální síti LinkedIn. K přímému hledání uchazečů má blízko tzv. *headhuntingu*.

Přejímka *direct search* se neadaptuje po grafické stránce. Data v korpusu naznačují, že nedochází ani k adaptaci na rovině morfologické, druhá složka přejímky ale má potenciál k přijetí substantivní flexe podle vzoru stroj. Neexistence skloňované varianty může být v tomto spojení dána malým počtem výskytů – v korpusu se výraz objevuje pouze 44×. Pro ověření potenciálu přijetí flexe jsme v korpusu vyhledali samotný lexém search, jenž se objevil v adaptované podobě ve tvarech searche, searchi, searchu a searchů. Tyto případy se nicméně netýkaly oblasti recruitmentu, ale spíše oblasti informačních technologií.

Left context	KWIC	Right context
ednotlivých metod i k náročnosti jejich začlenění do Genetic Algorithm and	Direct Search	Toolbox systému Matlab vybere 4–5 z nich, které rozpracuje do podoby im
ání pracovních pozic (manažerské a úzce specializované pozice) metodou	Direct search	pro mezinárodní klienty v rámci různých odvětví Kompletní zajištění a reali
vývojem prostředí Matlab, s využitím jeho toolboxu Genetic algorithm and	direct search	. </s><s> Pokud při teoretickém rozboru či dosavadním průběhu testování
ření Banka, IGNUM, BENETA.cz) na jedné straně a zástupců pracovních a	direct search	agentur (Sauter Consulting Group, Grafton Technologies, Online Recruitm
tické části je všeobecně popsán proces výběrového řízení a také metoda "	Direct Search	". </s><s> V praktické části je práce zaměřena na analýzu silných a slabých

Konkordance pro dotaz [lc="direct"][lc="search.*"], f=44 (<0,01 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
ako CTR. </s><s> Existuje však principiální rozdíl mezi inzertními systémy v	searchi	a na sociálních sítích. </s><s> Rozdíl, který se právě velmi silně projevuje v f
mělo jít, ale těžko nějak jednoduše. </s><s> myslím, že je, ve starém custom	searchi	to šlo. </s><s> Tedy pokud myslíš slovenským webem doménu .sk. </s><s> I
n nový vztah vydrží. </s><s> Nyní by všechny weby od "velkého" Red Dwarf	Searchu	až po drobný Kaktator měly běžet bez potíží a zbytečných zastávek, a poskyt
Nastavení Xvidu používám defaultní. </s><s> Ale i když použiju nějaký wide	searchy	, atd. tak se to zlepšil jen o fous = furt kostečky. </s><s> Když to zkusím 2pas
elektronické studijní podpory v systému Moodle </s><s> Konkurenční výhoda	searche	oproti jiným kanálům prý spočívá v tom, že dokáže zachytit aktuální poptávku

Konkordance morfologicky adaptované podoby lexému search. Dotaz: [lc="search."], f=133 (<0,01 i. p. m.)

Equal pay

Přejatý výraz	Equal pay
Český ekvivalent	Rovná mzda, rovnovážná mzda
Definice	Rovná odměna za stejnou práci. (RESP)

95 ŘEZÁČOVÁ, Jana. *Proces výběrového řízení se zaměřením na metodu „Direct Search“*. [online] Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2011. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: https://is.mendelu.cz/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=1659;studium=37495;zp=30799;download_prace=1;lang=cz. S. 24.

Equal pay označuje rovné odměňování za stejnou práci odvedenou různými lidmi. Nejčastěji se v tomto případě mluví o nerovnosti platů mužů a žen či starších a mladších zaměstnanců, není to však podmínkou a rovnost ohodnocení může být zkoumána napříč různými skupinami pracovníků. Výraz se také objevuje v kontextech Equal Pay Day či Equal Pay Act of 1963, odkazujícím ke dni rovnoměrného odměňování a zákonu podepsaného v USA, který se týká rovnoprávnosti odměňování žen a mužů. Využitím atributu word jsme při vyhledávání mohli sledovat, jaké procento přibližně tvoří užití v kontextu výše uvedených kolokací. Nutno podotknout, že užití velkých písmen nemusí ve všech případech znamenat použití ve stejném kontextu.

Přejímka equal pay se neadaptuje na rovině grafické, morfologické ani výslovnostní. Zůstává tak na rovině citátového slova. V češtině existuje neutrální ekvivalent rovná či rovnovážná mzda.

Word	↓ Frequency	Frequency per million		
1 Equal Pay	344	0.03		...
2 equal pay	15	< 0.01		...
3 Equal pay	4	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [word="[eE]qual"][word="[pP]ay"], f=363 (0,03 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
at is wrong, and in 2014, it's an embarrassment. </s><s> Women deserve	equal pay	for equal work." Promiňte, ale nad tím hodnocením mi prostě zůstává rozum
<s> Akce Equal Pay Day – ŽENY SOBĚ je součástí celosvětové kampaně	Equal Pay	Day, kterou v roce 2009 zahájila mezinárodní federace žen Business & Pro
r. </s><s> Největší. </s><s> Margareta Křížová předala své zkušenosti na	Equal Pay	Day 2014. </s><s> Jak získáte půjčku bez registru 22.7.2014 Půjčky </s><
ský koutek Rossmánek v dubnu poprvé objevil na dvou akcích Ženy sobě (Equal Pay	Day) a Interbeauty Prague. </s><s> Hlavní stránka > Úvod > Archiv článků
iporují </s><s> Dobrý den, na stránce konference.edumenu.cz jsem našel	Equal Pay	Day - Ženy sobě "http://konference.edum[...]-sobe-konference-praha". </s>

Konkordance pro dotaz [word="[eE]qual"][word="[pP]ay"].

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1 equal pay	363	0.03		...
2 rovné mzdy	42	< 0.01		...
3 rovnovážná mzda	24	< 0.01		...
4 rovná mzda	9	< 0.01		...
5 rovnovážné mzdy	7	< 0.01		...
6 rovná mzdy	1	< 0.01		...

Konkurence českých výrazů a anglicismu. Dotaz: ([lc="equal"][lc="pay.*"])([lc="rovn[áé]" [lc="mzd[ay]"])([lc="rovnovážn[áé]" [lc="mzd[ay]"]), f=493 (0,04 i. p. m.). Četnost užití equal pay je nicméně velmi ovlivněno použitím v kontextu Equal Pay Day a Act.

Employer branding

Přejatý výraz	Employer branding
Český ekvivalent	Vytváření/budování značky zaměstnavatele
Definice	Snaha organizace o komunikaci se zájmovými skupinami za účelem odlišení se a zvýšení své žádanosti jako zaměstnavatele. (VSŘLZ)

Employer branding je označení pro budování značky zaměstnavatele. Firmy se snaží vytvářet povědomí o sobě jako potenciálním zaměstnavateli. Firmy nejprve identifikují hodnoty, které jsou pro ni a pro její zaměstnance důležité, a dále je zahrnují do své koncepce komunikace.

U slovního spojení employer branding přebírá druhá část flexi podle vzoru hrad, první zůstává nesklonná. Ke grafické adaptaci nedochází. Výslovnost může kolísat u slova employer, a sice [emplojr] a [implojr].

Vlivem neznalosti dané problematiky a/nebo anglického jazyka dochází k chybě při přejímání, kdy se v první pozici místo employer (zaměstnavatel) objevuje employee (zaměstnanec), chybně tak v českém kontextu vzniká spojení employee branding. V korpusu csTenTen17 se tato přejímka také objevuje a z okolního kontextu lze ve všech případech říci, že se jedná o chybné přijetí.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 employer branding	265	0.02
2 employer brandingu	167	0.01
3 employer brandingem	21	< 0.01
4 employer brandingová	1	< 0.01

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="employer"][lc="branding.*"], f=454 (0,04 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
lí dobrého jména společnosti a značky zaměstnavatele na trhu práce (employer branding) s cílem dosažení pozice zaměstnavatele první volby (employer of cho
žajímavé jsou také projekty zaměřené na značku zaměstnavatele, tedy	employer branding	. </s><s> Bývají zaměřeny na ty firmy, které chtějí vědět, jak si stojí na
rací techniky - Recruitment a HR marketing - Značka zaměstnavatele (Employer Branding) - IT sourcing & recruitment - Redesign recruitment procesu - Přímé os
i: </s><s> V bance má na starosti také CSR aktivity a HR komunikaci /	employer branding	. </s><s> Do banky přichází s mnohaletými zkušenostmi z... </s><s> K
tupující Lucie Ehrlichová, od které se dozvíme, jak v ČEZu pracují s	employer brandingem	. </s><s> Účastníci se dále mohou těšit na výzkum od agentury Ipsos.

Konkordance pro dotaz [lc="employer"][lc="branding.*"].

Left context	KWIC	Right context
gitální marketing není samospásný, nelze podceňovat firemní kulturu a	employee branding	, za všech okolností je lepší komunikovat pozitivně. </s><s> Velký ohlas
tilků, zahraniční pracovníky, rekvalifikaci, ale také čím dál více potřebný	employee branding	. </s><s> V rámci bloku Stavební materiály a technologie 2020 budou n
><s> Dále budete mít na starosti všechny HR procesy, a to přes nábor,	employee branding	, vzdělávání, performance... celý popis pracovní pozice </s><s> SPECL
jejsou povolené u textu s názvem Velká láska světem letí – aneb jak na	employee branding	(4.2.2016) </s><s> Institut interní komunikace </s><s> IIK je nezávislý i
olo a lyžování," usmívá se Němcová, která má ve firmě na starosti také	employee branding	. </s><s> I v Nestlé využívají video k přiblížení pracovního prostředí uvr

Výskyt chybně přejatého spojení v podobě employee branding. Dotaz: [lc="employee"][lc="branding.*"], f=9 (<0,01 i. p. m.).

Hard skills, soft skills

Přejatý výraz	1. Hard skills 2. Soft skills
Český ekvivalent	1. Tvrdé dovednosti 2. Měkké dovednosti
Definice	1. Technické či odborné dovednosti jedince, to znamená dovednosti získané prostřednictvím vzdělávání a praktického tréninku. (VSŘLZ) 2. Dovednosti v řízení sebe sama a také interpersonální dovednosti, tedy interakce člověka se svým okolím. (VSŘLZ)

Přejímky soft a hard skills fungují jako souhrnné označení určitých vlastností či dovedností zaměstnance. Soft skills zahrnují „osobní“, těžko měřitelné dovednosti jako komunikativnost, schopnost vést tým, kreativitu či schopnost empatie. Hard skills označují dovednosti snadno měřitelné, nejčastěji získané prostřednictvím vzdělání nebo praxe. Jedná se o odborné znalosti, jejichž ovládání je požadováno pro výkon dané pracovní pozice – například práce na PC, znalost cizích jazyků, řízení kvality ad.⁹⁶

Ani u jedné z přejímek nedochází ke grafické ani morfologické adaptaci a obě složky přejímek zůstávají nesklonné. Slovo skills zahrnuje anglickou plurálovou koncovku -s, která indikuje označení určitého souboru dovedností. V řádu jednotek až desítek se v korpusu objevují podoby bez plurálové koncovky – hard skill a soft skill. V korpusu se také v malém počtu objevují i morfologicky adaptované varianty, v nichž druhá složka přejímky přijímá substantivní flexi podle vzoru hrad. Všechny jmenované tvary se však vyskytly jen v řádu jednotek. Existují i případy, kdy spojení funguje jako přívlastek a druhá část složky se zařazuje do systému adjektivní flexe (skillových, skillových). V jednom případě eviduje korpus csTenTen17 výskyt spojení softové dovednosti. Povědomí o této variantě potvrdili oba respondenti, přičemž jeden uvedl, že ji sám využívá. Původně nesklonné adjektivum zde přebírá českou flexi tvrdých adjektiv podle vzoru mladý.

Left context	KWIC	Right context
vních opatření. </s><s> Schopnosti osobního strážce jsou děleny na tzv.	Hard Skills	tvrdé schopnosti jako je střelba, sebeobrana, řízení vozidel a na Soft Skill
ost řízení lidí, ovládání svých emocí, ale i kolektivní sporty apod. </s><s>	hard skills	(tvrdé dovednosti) - jejich úroveň je jednoznačně měřitelná (dá se ověřit b
><s> Výuka na škole se zaměřuje hlavně na praktické dovednosti, neboli	hard skills	, které jsou velmi ceněny z pohledu manažerských vlastností a velkou výf
bilosti. </s><s> Protipól měkkých dovedností tvoří tzv. tvrdé dovednosti (hard skills), které mají vždy konkrétní předmět. </s><s> V manažerské oblasti jde n
Iná se o také o vzdělávací a poradenskou společnost specializující se na	hard skills	, Global skills® a lean management. </s><s> Protože jsme firma společn

Konkordance pro dotaz [lc="hard"] [lc="skill.*"], f=385 (0,03 i. p. m.).

96 Blíže k problematice HENDARMAN, Fajar Achmad; TJAKRAATMADJA Hidajat Jann. Relationship among soft skills, hard skills, and innovativeness of knowledge: workers in the knowledge economy era. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. [online]. Ročník 52 (2012), číslo 52. S. 35–44. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812038943>.

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	hard skills	372	0.03		...
2	hard skill	10	< 0.01		...
3	hard skilly	1	< 0.01		...
4	hard skillsových	1	< 0.01		...
5	hard skillových	1	< 0.01		...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="hard"][lc="skill.*"], f=385 (0,03 i. p. m.).

	Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million		
1	soft skills	3,744	0.30		...
2	soft skill	27	< 0.01		...
3	soft skillové	6	< 0.01		...
4	soft skillers	5	< 0.01		...
5	soft skillových	2	< 0.01		...
6	soft skillový	2	< 0.01		...
7	soft skillech	2	< 0.01		...
8	soft skillům	1	< 0.01		...
9	soft skillů	1	< 0.01		...
10	soft skilly	1	< 0.01		...

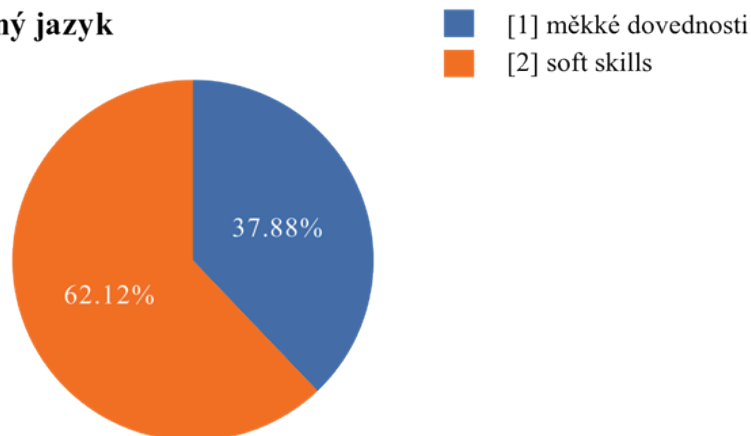
Frekvenční seznam pro dotaz [lc="soft"][lc="skill.*"], f=3825 (0,3 i. p. m.). Ze seznamu byly odstraněny zjevné překlepy.

Left context	KWIC	Right context
zv. Hard Skills tvrdé schopnosti jako je stříelba, sebeobrana, řízení vozidel a na	Soft Skills	měkké schopnosti, jako je komunikace, diplomatický protokol, empatie a sociál
objektové řízení a plánování, Management ve zdravotnictví, Marketing, Media a	soft skills	, Řízení informačních technologií, Veřejná správa aj. Studenti si mohou zvolit t:
roční certifikátem tříměsíční kurz na ACE College v Sydney v oboru Managerial	soft skills	(time management, negotiation skills, corporate structure apod.) [zdroj? </s><
měkké a tvrdé dovednosti, uváděné zpravidla pod anglickým názvem: </s><s>	soft skills	(měkké dovednosti, měkké kompetence) - jejich úroveň nelze jednoznačně obj
s> Jsou jim určeny rovněž přednášky, kurzy a workshopy zaměřené na rozvoj	soft skills	a dovedností souvisejících s hledáním práce (např. sebeprezentace nebo tvort

Konkordance pro dotaz [lc="soft"][lc="skill.*"].

V češtině pro hard skills i soft skills existují neutrální ekvivalenty tvrdé dovednosti a měkké dovednosti. Konkurenci výrazů soft skills a měkké dovednosti dokládá graf z aplikace SyD, která slova hledá v korpusech řady SYN. V případě tvrdých dovedností není k dispozici dostatečné množství výskytů. Stejná situace platí pro mluvené korpuse řady ORAL, v nichž jsou nedostatečná data v případě obou výrazů. Stav v korpusu csTenTen17 ilustrují frekvenční seznamy.

Psaný jazyk

Konkurence měkkých dovedností a soft skills v současném jazyce.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 soft skills	3,744	0.30
2 měkké dovednosti	1,115	0.09

Konkurence české a anglické varianty. Dotaz: ([[lc="soft"]][lc="skills"])([[lc="měkké"]][lc="dovednosti"]]), f=4859 (0,39 i. p. m.).

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 hard skills	372	0.03
2 tvrdé dovednosti	111	< 0.01

Konkurence české a anglické varianty. Dotaz: ([[lc="hard"]][lc="skills"])([[lc="tvrdé"]][lc="dovednosti"]]), f=483 (0,04 i. p. m.).

Oba respondenti také uvedli, že v mluvené řeči a pracovní (soukromé) korespondenci využívají výrazy softy a hardy pro usnadnění a urychlení komunikace. Korpusy csTenTen17 ani Araneum Bohemicum Maximum tyto výrazy nenevidují.

Human resources

Přejatý výraz	Human resources
Český ekvivalent	Lidské zdroje
Definice	System činností a strategií, které se zaměřují na úspěšné řízení zaměstnanců na všech úrovních organizace. (VSŘLZ)

Human resources (lidské zdroje) je součástí každé větší organizace a má na starosti řízení lidského kapitálu napříč organizací. Objevuje se také starší označení personalistika. Řízení lidských zdrojů zahrnuje různé oblasti, nejčastěji ale získávání, vzdělávání, rozvíjení a odměňování zaměstnanců, personální administrativu, správu

mezd a plánování lidských zdrojů.⁹⁷ Kromě označení součásti firem se pojem často vyskytuje jako součást názvů pracovních pozic (Human Resources Manager, Human Resources Specialist).

Přejímka se ani přes poměrně velkou četnost užití neadaptuje na grafické ani na morfológické úrovni, většinou si ponechává původní plurálovou koncovku -s, ale vyskytuje se také ve formě human resource ve smyslu lidského zdroje. Malá míra adaptace může být dána dlouho zažitým a často užívaným českým ekvivalentem, nevzniká proto potřeba anglicismus sblížovat s češtinou. Human resources se často vyskytuje v podobě iniciálové zkratky HR. Adaptaci této zkratky jsme se věnovali v kapitole věnovaná teorii adaptace výpůjček.

Při vyhledávání v korpusu csTenTen17 se také jednou vyskytla slovtvorně adaptovaná podoba *human resourcesisti*, konkrétně se jedná o výskyt v diskuzi pod článkem na serveru iDnes.cz. Již z tvaru slova vyplývá, že má výraz hanlivé konotace:

mohla být také 10 dní. No držíš se chlape,, jen co je pravda. Nejhorší je u prasovního pohorru vaše mečení Taky je otázkou, zda má člověk po takovém diskriminačním pohovoru vůbec chuť do té práce nastoupit. Až na ty jazyky...Co tomu říkáte, **human resourcesisti** ? Například by se denní mlátič mohl naučit word. Když mám použít část dokumentu od takového denního mlátiče a nejdříve si jej musím přeformátovat protože denní mlátič píše jako na stroji, každý řádek odentruje, mezery dělá opakovaným mlácením do mezerníku atd. tak občas říkám slova co by

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 human resources	1,059	0.08
2 human resource	455	0.04

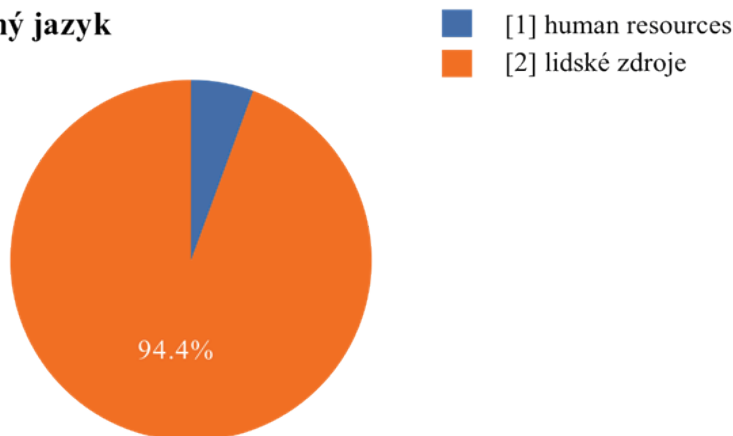
Frekvenční seznam pro dotaz [lc="human"][lc="resources?.*"], f=1514 (0,12 i. p. m.). Manuálně byly odstraněny zjevné překlapy a výše zmíněný tvar human resourcesisti.

Left context	KWIC	Right context
grafy, kteří chtějí skutečně kvalitní snímky, ale... English for	Human Resources	může být použit jako samostatný kurz, nebo v kombinaci s učebnicer
ice Personální manager, Vedoucí personálního oddělení, HR ...Best	Human Resource	(HR) Software 2014 Reviews of the...Web solution for the planning
hra - hodně zapracovat na HR (neboli jak říkáme mi Češi "	human resources	" tým) ... je třeba verbovat, verbovat, verbovat vždy a všude.
a soukromým životem. Na červnové konferenci Society for	Human Resource	Management v New Orleans... Originální článek: http://online.wsj.com
se o vítězce rozhodnout nedalo, losovali jsme: Učebnici English for	Human resources	posíláme paní Ing. Veronice Effenbergové a paní Jitce Hofmanové je

Konkordance pro dotaz [lc="human"][lc="resources?.*"].

97 Podrobněji o problematice řízení lidských zdrojů například MUŽÍK, Jaroslav; KRPÁLEK, Pavel. *Lidské zdroje a personální management*. Praha: Academia, 2017.

Psaný jazyk

Konkurence českého a přejatého ekvivalentu v korpusech řady SYN, f=13 a f= 219.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 lidské zdroje	16,816	1.34
2 human resources	1,059	0.08

Konkurence ekvivalentů v korpusu csTenTen17. Poměr výskytů je velmi podobný jako v případě korpusů SYN, počet výskytů ale úměrně vzrostl vzhledem k velikosti korpusu. Dotaz: ([[lc="human"] [lc="resources"]]) ([[lc="lidské"] [lc="zdroje"]]), f=17875 (1,42 i. p. m.).

Job description, job succession profile

Přejatý výraz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Job description 2. job succession profile
Český ekvivalent	<ol style="list-style-type: none"> 1. Popis práce 2. -
Definice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Seznam úkolů a odpovědností spojených s prací. (CD) 2. Komplexní popis očekávání a požadavků na konkrétní pracovní pozici, eventuálně popis dalšího rozvoje v rámci společnosti. (RESP)

Pojmy job description a job succession profile (někdy také job success profile) se v některých kontextech překrývají, protože obsahují podobné informace. Některé společnosti mají tyto dokumenty striktně oddělené, jiné používají jen jeden z nich. V obou případech se jedná o neveřejné dokumenty určitým způsobem popisující charakter, rozsah a podmínky práce. Succession profile se obvykle tolik nesoustředí na popis práce samotné, ale spíše na předpoklady, které jsou kladeny na ideálního kandidáta či kandidátku na danou pracovní pozici. Dokumenty slouží jako cenný zdroj informací při vytváření pracovních inzerátů, nabídek a popřípadě smluv.

Spojení job succession (success) profile se v korpusech neobjevilo ani jednou, proto jeho adaptaci můžeme popsat pouze teoreticky. Můžeme nicméně na základě charakteru této výpůjčky očekávat, že nedochází k ortografické adaptaci. Stejně je tomu u výrazu job description. Z hlediska morfologického se u obou předpokládá připojení k rozsáhlé skupině dvou- či víceslovných přejímek, u kterých druhá (poslední) složka přijímá flexi podle mužského neživotného vzoru hrad. Tyto tvary s adaptovanou složkou se v korpusech bohužel nevyskytují. Pravděpodobně je to ale dáno četností výskytu. Respondent č. 2 v rozhovoru uvedl spojení v genitivu ve tvaru job descriptionu. Na úrovni výslovnosti může u první výpůjčky docházet ke kolísání výslovnosti druhé složky mezi [deskripšn] a [diskripšn].

Vedle podoby job description se v korpusu toto slovní spojení objevuje také s koncovkou -s. Frekvence plurálové varianty je ovšem výrazně nižší.

Konkurenci českého výrazu popis práce a anglicismu job description nemůžeme spolehlivě na základě korpusů ilustrovat, protože se výraz popis práce používá i v jiných kontextech, díky nimž anglicismus mnohonásobně převyšuje.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 job description	347	0.03 ...
2 job descriptions	8	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz `([lc="job"])[lc="description.*"]([lc="job"])[lc="success(ion)?.*"]`
`[lc="profil.*"]`, f=355 (0,03 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
hopni nabídnout: </s><s> - vytvoření video popisu pracovní pozice (video	job description) - originální způsob oslovení kandidátů, který je stále populárnější na obo
arem od přítele z Vídne a jehož pohodlného pérování s oblibou... </s><s>	Job Description	: Hledáme zodpovědného, pečlivého, dobře organizovaného a motivovan
00,- Kč)Náplň práce Diagnostika a údržba automatických strojů... </s><s>	Job Description	Pro našeho klienta v Popůvkách (cca 20 minut od Brna) hledáme vhodnět
> Job TitleSpecialista oddělení SW pro dispečerské řízení Number of jobs	Job Description	* Zajištění spolehlivého provozu energetických... ..schopnost pracovat v t
><s> Job TitleSpecialista řízení rizik v odboru Interní audit Number of jobs	Job Description	* Metodická a poradenská činnost * Posouzení... ..benefity, možnost další

Konkordance pro dotaz `[lc="job"])[lc="description.*"]`.

Temporary placement, temporary contract, permanent placement, permanent contract

Přejatý výraz	1. Temporary placement 2. Permanent placement 3. Temporary contract 4. Permanent contract
Český ekvivalent	1. Dočasné přidělení zaměstnance 2. Trvalé přidělení zaměstnance 3. Práce na dobu určitou 4. Práce na dobu neurčitou
Definice	Přesné právní definice jednotlivých pojmů jsou popsány v zákoníku práce.

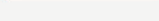
V rozhovoru s respondentem č. 2 se vyskytla spojení temporary placement a permanent placement. V praxi se ovšem užívají ve spojení se slovem contract. Výrazy placement a contract mohou být využívány v podstatě synonymně, avšak v řeči personálního managementu nejde o synonyma. Výraz placement se vyskytuje častěji při jednání s personální agenturou či přímo v její interní komunikaci, contract se poté váže spíše k zaměstnanci nebo firmě. V prvním případě hovoříme o dočasném či trvalém přidělení, ve druhém o zaměstnání na dobu určitou či neurčitou.

V obou případech dochází k morfologické adaptaci jedné ze složek slovních spojení. První část (temporary, permanent) těchto přejímek zůstává nesklonná, druhá část (placement, contract) se zapojuje do českého deklinačního systému přiřazením k existujícímu deklinačnímu typu a skloňuje se tak podle vzoru hrad. Na úrovni výslovnostní kolísá výslovnost [temporari] a [temporeri], jinak se slova víceméně drží původní výslovnosti.

Český ekvivalent v případě temporary placement, tedy dočasné přidělení zaměstnance, se používá v právních dokumentech, anglicismus obvykle v řeči personálního managementu a pracovních agentur.

Vzhledem k diametrální odlišnosti ve způsobu hledání a nábory zaměstnanců na temporary a permanent placement se, zejména v prostředí personálních agentur, rozvinuly hovorové výrazy tempař a permař, označující pracovníky (náboráře/recruity) soustřeďující se na jednu nebo druhou oblast nábory. Obě označení vznikla přidáním českého slovo tvorného sufixu -ař k neadaptovaným částem přejatých slov temporary a permanent. Jedná se o tak specifické výrazy, které se navíc využívají především v mluvené řeči úzce specializovaných lidí, že je ani webové korpusy nevidují. Výraz tempař se v korpusu csTenTen17 vyskytuje 386×, jedná se však o výraz vztahující se ke sportu, který navíc nevznikl z anglického adjektiva temporary.

Vysokou specializaci všech výše zmíněných termínů potvrzují data z korpusu, kde se spojení vyskytují jen v řádech desítek či jednotek. Ve dvou případech se spojení temporary placement vyskytuje s anglickou plurálovou koncovkou -s.

Word (lowercase) ↓	↓ Frequency	Frequency per million
1 permanent placement	66	< 0.01 ...
2 temporary placement	7	< 0.01 ...
3 temporary placements	2	< 0.01 ...
4 temporary contract	2	< 0.01 ...
5 permanent placementu	2	< 0.01 ...
6 temporary placementu	1	< 0.01 ...
7 permanent contract	1	< 0.01 ...

Frekvenční seznam pro dotaz [lc="temporary|permanent"] [lc="contract.*|placement.*"], f=81 (<0,01 i. p. m.).

Left context	KWIC	Right context
yšení </s><s> Stručná charakteristika společnosti </s><s> Formou	permanent placement	vyhledáváme odborné pracovníky, kteří svou kvalifikaci plně odpoví
ách proběhne další setkání s veřejností. </s><s> Senior Consultant	Permanent Placement	v naší společnosti zastává roli HR Partnera pro naše klienty i kandid
bo obchodního zástupce CO... </s><s> ...zodpovědnostiConsultant	Permanent Placement	v naší společnosti zastává roli HR Partnera pro naše klienty i kandid
jsme se zeptali Michaly Patlokové, která v Trenkwalder působí jako	Permanent Placement	Manager. </s><s> Setkáváte se s případy, kdy zaměstnavatel vyžad
dní řadě se postarají o administrativní a mzdovou agendu. </s><s>	Permanent Placement	je vyhledání vhodného kandidáta na Vámi požadovanou pozici ve sř

Konkordance pro dotaz [lc="temporary|permanent"] [lc="contract.*|placement.*"].

Warning letter

Přejatý výraz	Warning letter
Český ekvivalent	Vytýkácí dopis
Definice	-

Vytýkácí dopis je pracovně-právní pojem zakotvený v zákoníku práce v ustanovení § 52 písm. f) a g). Zaměstnavatel může dopis využít ve specifických situacích vymezených zákoníkem práce. Účel může být různý, od prosté informace, vytčení či jako první impuls k ukončení pracovního poměru. Pojem je však možné chápat v širším kontextu jako jakékoliv písemné varování, které nutně nemusí souviset s výpovědí.⁹⁸

Dvouslovná přejímka warning letter se graficky ani výslovnostně neadaptuje, na rovině morfologické přijímá slovo letter flexi podle vzoru hrad. V korpusu se také objevuje s anglickou plurálovou koncovkou -s.

98 Blíže k tomuto tématu příslušná ustanovení zákoníku práce. Dostupné online: <http://zakonik-prace.cz/>

Konkurenci synonymních výrazů warning letter a vytýkácí dopis ilustrují data z korpusu, která ukazují jasnou preferenci českého výrazu vytýkácí dopis. Tato skutečnost je pravděpodobně dána dlouhou tradicí používání tohoto spojení a jeho zakotvením v zákoníku práce. Nástroj SyD nemá pro vytvoření srovnávacího grafu dostatečná data. Respondent č. 1 nicméně v rozhovoru použil anglicismus warning letter a v následující diskuzi uvedl osobní preferenci této varianty.

Word (lowercase)	↓ Frequency	Frequency per million
1 vytýkácí dopis	573	0.05
2 vytýkácí dopisy	166	0.01
3 warning letter	12	< 0.01
4 warning letters	2	< 0.01
5 warning lettery	1	< 0.01
6 warning letteru	1	< 0.01

Frekvenční seznam pro dotaz ([lc="warning"][lc="letter.*"])([lc="vytýkácí"][lc="dopis.*"]),
f=755 (0,06 i. p. m.).

Left context	KWIC ↓	Right context
:lol: Co jen bude vláda dělat , když od té doby nehnula prstem ? </s><s>	warning letter	s termínem nápravy do června jsme dostali březnu a Nečas nyní přijel z je
s> Florencie – #12 no u nás taky bylo pár takových výtečnicků, dostali tzv.	warning letter	, a tím to zhaslo. </s><s> Típec jim utnul až elektronický systém, díky něr
verzi zprávy Evropského účetního dvora (ze dne 10.8.2011) a následný "	warning letter	" Evropské komise (ze dne 19.8.2011) přistoupil řídicí orgán Operačního
ijplatu, co? </s><s> Já být Vaším šéfem, tak vám strhnu 5% z platu, dám	warning letter	a příště byste šel spisovat na úřad práce. </s><s> Údajně se ale říká, že
ní peněz. </s><s> Za rok 2012 zaslala komise 119 vytýkácích dopisů (warning letters) a rozhodla se pozastavit (interruptions) financování 69 operačních pro

Konkordance pro dotaz ([lc="warning"][lc="letter.*"]).

Word	↓ Frequency	Frequency per million
1 warning letter	11	< 0.01
2 warning letters	2	< 0.01
3 warning lettery	1	< 0.01
4 warning letteru	1	< 0.01
5 Warning letter	1	< 0.01

Fungování warning letteru v české flexi [word="[wW]arning"][word="[Ll]etter.*"].

Závěr

Cílem práce byla analýza lexikálních přejímek v oblasti personálního managementu podložená daty z webových korpusů csTenTen17 či Araneum Bohemicum a daty získanými z příbuzných nástrojů kvantitativní lingvistiky (SyD, Treq).

V teoretických kapitolách byl popsán mechanismus přejímání lexikálních jednotek a dalších jevů z cizích jazyků do češtiny, tyto informace byly dále aplikovány ve výzkumné části, kde byla zkoumána míra adaptace jednotlivých přejímek v různých rovinách jazykového plánu.

Fungování a tvorba webových korpusů byly popsány v kapitole věnované korpusové lingvistice. Díky povědomí o vzniku jednotlivých korpusů jsme mohli odhadovat, jaký typ textů se v nich může objevovat a jakým způsobem byl získán. Od toho se také odvíjel způsob analýzy získaných dat.

Podklady ke korpusové analýze byly nejprve získány metodou řízeného dialogu se zástupci střední vrstvy personálního managementu a poté doplněny informacemi z navazující diskuze. Byla to právě tato diskuze, jež se ukázala jako zcela klíčová při získávání dat k analýze. Díky tomu, že se manažeři (v té době již obeznámení s cílem výzkumu) mohli vyjádřit k jednotlivým výrazům, odhalili nové, nečekané možnosti užití daných výrazů. Nové tvary a kontexty, které poskytli, se staly základem pro detailnější analýzu některých lexikálních jednotek. Ze samotné analýzy výrazu získaného z rozhovoru bychom často nebyli schopni identifikovat slovtvorné adaptace či sémantické posuny. Jako konkrétní případ můžeme uvést spojení temporary/permanent placement/contract, kde dodatečné komentáře nejen objasnily jemné sémantické rozdíly, ale zároveň poukázaly na další slovtvornou aktivitu vytvořením hovorových výrazů tempař a permař (s související neosémantizací lexému tempař v tomto kontextu). Podobné procesy bychom prostou korpusovou analýzou neodhalili.

Z korpusové analýzy vyplývá, že většina přejatých substantiv se v češtině přiřazuje k existujícím paradigmátům a přijímá flexi podle vzoru hrad (9 z 12 substantiv v případě jednoslovných výpůjček a 6 z 11 případů u víceslovných přejímek, kde se k deklinačnímu vzorům přiřazuje druhá část víceslovné přejímky). Zbylá analyzovaná substantiva se připojují k jiným příslušným deklinačním typům, případně zůstávají neskloňná.

Slovesa se v souladu s pravidly adaptace popsané v teoretické části práce přizpůsobují českému jazykovému systému slovotvornou. Tato adaptace zahrnuje přiřazení k příslušné slovesné třídě a vzoru, podle níž se poté časují. Námi analyzovaná slovesa (challengovat, implementovat) se připojením sufixu -ova(t) přiřadila ke 3. slovesné třídě a vzoru kupuje, tedy k nejproduktivnější skupině v současné češtině.

Mnohé přejímky mohou – jak jsme očekávali – existovat ve více variantách podle stupně jejich adaptace, a to nejčastěji na grafické úrovni. U těchto přejímek jsme se pokusili nastínit, jak si různě adaptované tvary vzájemně konkurují v současném jazyce.

Kromě do různé míry adaptovaných variant často v opozici stály český ekvivalent a neadaptovaný anglicismus. V těchto případech (z hlediska absolutní frekvence výskytů) vždy výrazně dominoval český ekvivalent, jak tomu bylo například u opozic human resources – lidské zdroje či warning letter – vytýkácí dopis.

Z vyhledávání v korpusech vyplývá, že námi získané přejímky jsou často velmi specifické a v korpusech o rozsahu v řádech miliard textových slov se vyskytují jen v řádu desítek, stovek nebo maximálně několika tisíců. Jak bylo nastíněno v úvodu, našim cílem nebylo popsat nejužívanější přejímky, ale spíše se podívat na specifická slova přejatá přímo z praxe a každodenní reality personálního managementu, což tato ne příliš frekventovaná slova dokládají.

Velký rozsah a aktuálnost webových korpusů nám na jedné straně umožnily zkoumat i tyto okrajové přejímky, které se navíc často objevují jen v neveřejné firemní (psané i mluvené) komunikaci. Na straně druhé se v korpusu vlivem velkého rozsahu objevovalo množství překlepů, které mnohdy mohly měnit význam slova nebo podávat zkreslené výsledky (benefití namísto benefitní).

Charakter zdrojových textů korpusu csTenTen17 umožnil zkoumat chybné přejímání, jak bylo možné pozorovat u výrazu employer branding, respektive chybně přejaté employee branding. V případě klasických korpusů je s přihlédnutím k charakteru zdrojových textů a rozsahu korpusů menší šance výskytu podobného chybně přejatého pojmu. Konkrétně v korpusu SYN2015 Českého národního korpusu se spojení employee branding neobjevuje.

Jak sami manažeři potvrdili, jejich jazyk je neustále v pohybu a stále přichází nové podněty a pojmenování, stupňuje se četnost styku se zahraničním vedením a kolegy. Nové koncepty v oblasti managementu lidských zdrojů, vzdělávání, rozvoje zaměstnanců i samotného trhu a průmyslu zaručují, že do češtiny budou i nadále ve velké míře přicházet nové anglické výrazy.

Anotace

Pavel Baránek

Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta

Adaptace vybraných anglicismů v jazyce personálního managementu

Adaptation of selected anglicisms in the language of human resources management

Vedoucí práce: PhDr. Petr Pořízka, Ph.D.

Počet znaků: 116 960

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 41

Klíčová slova: anglicismy, korpus lexikální přejímky, jazyk personálního managementu, kazyk managementu, korpusová analýza, adaptace anglicismů, adaptace přejímek.

Key words: anglicisms, corpora, language of human resources management, corpus analysis, adaptation of anglicisms, lexical borrowings.

Bakalářská práce je věnována adaptaci vybraných anglicismů v jazyce současného managementu lidských zdrojů. Shrnuje teoretické poznatky týkající se přejímání lexikálních jednotek z cizích jazyků (především z angličtiny) do češtiny a adaptací cizojazyčných výpůjček v různých rovinách jazykového plánu. Pozornost je věnována také jazyku samotného managementu a jeho podobě v 90. letech, kdy se tyto koncepty začaly poprvé objevovat na našem území. Dřívější situace je stavěna do kontrastu se situací současnou. K poznání současného jazyka managementu nám posloužila metoda rozhovoru s manažery v oblasti řízení lidských zdrojů. Samotná analýza zkoumá vybrané anglicismy a jejich adaptaci na rovině ortograficko-ortoepické, morfologické a slovtvorné. Zkoumání je podloženo daty z největších českých korpusů csTenTen17 a Araneum Bohemicum a dalších nástrojů kvantitativní lingvistiky.

Resumé

The bachelor thesis focuses on the adaptation processes of selected anglicisms in the language of contemporary human resources management. The aim of the work is to monitor the use and adaptation of individual lexical units used actively in the context of human resources management, despite their specificity and relatively small range of use. Examination of the degree of adaptation at different levels of the language plan and contexts of the use of selected words is based on the data of the two largest Czech corpora—csTenTen17 and Araneum Bohemicum. The ongoing adaptation processes, as captured by the language corpora, are compared with theoretical findings based primarily on the theoretical works of M. Nekula and I. Bozděchová.

The chapters focusing on theoretical descriptions deal with language contacts (with a special emphasis on the relationship of English and Czech), both in the past and now. The next part of the theoretical section describes the methods of adaptation of lexical units at different levels of the language plan. The next chapters describe the language of management in the 1990s and now. Last but not least, the thesis deals with the basics of quantitative linguistics and the methods applied in the research section. The reader is also acquainted with the method of selecting lexical units that are further subjected to analysis.

The research suggests that the size of web corpora allows for the exploration of even highly specialized lexical units. We are able to investigate adaptations at almost all levels of the language plan, while observing deviations from the theoretically defined ways of adaptation. At the same time, however, large corpora contains many misused or improperly written words. Thus, we cannot take some of the data obtained as correct and need further analysis

The analysis itself confirmed that most of the anglicisms actually adapt in a way that was theoretically described, but thanks to information obtained directly from HR managers, we were able to further examine the adaptation process.

Seznam literatury

- ADDIS, Scott. Corporate culture: Lessons learned from feathered friends. *Rough Notes*. [online]. Ročník 2010. S. 84–86. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: http://roughnotes.com/rnmagazine/2010/december2010/2010_12p084.htm.
- ARMSTRONG, Michael. *Armstrong's handbook of human resource management practice*. 11th ed. London: Kogan Page, 2009.
- BENKO, Vladimír. Aranea: Yet Another Family of (Comparable) Web Corpora. In: SOJKA, Petr, HORÁK, Aleš, KOPEČEK, Ivan a PALA, Karel (eds.). *Text, Speech and Dialogue. 17th International Conference, TSD 2014, Brno, Czech Republic, September 8-12, 2014. Proceedings*. [online]. Springer International Publishing Switzerland, 2014. S. 247–256. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.tsdconference.org/tsd2014/download/preprints/672.pdf>.
- BENKO, Vladimír. *Open-sourcové nástroje na tvorbu a používání webových korpusů*. [online] OSS Víkend Bratislava, 2017. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=_KS9G1LcIcE.
- BLÁHA, Ondřej. *Jazyky střední Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015.
- BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Anglicismy v českém lexiku. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2017 [Dostupné online] (Cit. 16. 6. 2019).

- BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Jazyk managementu. In: DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 97–105.
- BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. S. 271–279.
- ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011.
- DICKINS, Tom. Postoje k výpůjčkám v soudobé češtině. *Naše společnost*. [online] Ročník 2008, číslo 1. S. 14–28. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/casopis-nase-spolecnost/prehled-clanku/59-2008-1/1146-postoje-k-vypijkam-v-soudobe-etin>.
- DOLÍNKOVÁ, Kristýna. *Anglicismy v současné české publicistice (na materiálu společenských časopisů pro ženy)*. [online] Diplomová práce. Olomouc: Univerzita palackého, 2008. Dostupné na: <https://theses.cz/id/trrwb3/>.
- HAVLÍK, Martin; JÍLKOVÁ, Lucie; ŠTĚPÁNOVÁ, Veronika. Management výslovnosti pravopisně neintegrovaného lexika v Českém rozhlase. *Slovo a slovesnost*. [online]. Ročník 76 (2015). Číslo 2. S. 107–128. Dostupné na: http://www.ujc.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/ujc/veda-vyzkum/vyzkum/ke-stazeni/SaS-76-2015-2_Havlik-Jilkova-Stepanova_107-128.pdf.
- HENDARMAN, Fajar Achmad; TJAKRAATMADJA Hidajat Jann. Relationship among soft skills, hard skills, and innovativeness of knowledge: workers in the knowledge economy era. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. [online]. Ročník 52 (2012), číslo 52. S. 35–44. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812038943>.
- HŮRKOVÁ-NOVOTNÁ, Jiřina. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995.
- CHMELOVÁ, Alena; SALZMANN, Zdeněk. *K několika novým amerikanismům v češtině*. [online]. *Naše řeč*. Ročník 53 (1970). S. 61–62. Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5482>.
- JELÍNEK, Milan. Zkratka. In: KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek a PLESKALOVÁ, Jana (eds.). *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. Praha: 2016. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.czechency.org/>.
- KALNICKÝ, Juraj (ed.). *Obecný management*. Ostrava: Repronis, 2012.
- Kol. autorů. *Manuál práce s ČNK*. [online]. Praha: 2018. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>.
- Kol. autorů. *Příruční slovník jazyka českého. Díl 2, K–M*. [online]. Praha: Státní nakladatelství, 1938. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné na: <https://bara.ujc.cas.cz/psjc/>.
- Kol. autorů. *Sketch Engine User Guide*. [online] [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.sketchengine.eu/guide/>.
- KOMÁREK, Miroslav; KOŘENSKÝ, Jan; PETR, Jan; VESELKOVÁ, Jarmila (eds.). *Mluvnice češtiny*. (2), Tvarosloví. Praha: Academia, 1986.
- KROUPOVÁ, Magdalena. Slovesa cizího původu v současné češtině se zřetelem k jejich lexikografickému zpracování. In: GAJDOŠOVÁ, Katarína (ed.). *Varia XXV. Zborník plných príspevkov z XXV. kolokvia mladých jazykovedcov (Časť-Papiernička, 23.–25. 11. 2016)*. [online]. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV, 2017. S. 187–198. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.juls.savba.sk/ediela/varia/25/Varia25.pdf>.
- KULHAVÝ, Viktor; PROCHÁZKA Jakub; JIRÁSEK, Michal; JANOŠOVÁ, Lenka; WYROBKOVÁ, Adriana a LYSOŇKOVÁ Eva (eds.). *Výkladový slovník řízení lidských zdrojů: koncepty, přístupy, nástroje*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.
- MARTINCOVÁ, Olga. Nová slovesná pojmenování. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 119–134.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Iniciativa Průmysl 4.0*. 2016 [online] [cit. 18. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/53723/64358/658713/priloha001.pdf>.
- MRAVINACOVÁ, Jitka. Neosémantizmy vzniklé pod vlivem cizího jazyka. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 180–187.
- MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. S. 187–211.
- MUŽÍK, Jaroslav; KRPÁLEK, Pavel. *Lidské zdroje a personální management*. Praha: Academia, 2017.

- NEKULA, Marek. Anglicismy v češtině. In: VIERECK, Wolfgang; VIERECK, Karin a RAMISCH, Heinrich. *Encyklopedický Atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. S. 259–273.
- PECUŠOVÁ, Anna. Softbal, či softbol?. *Naše řeč*. [online] Ročník 70 (1987). Číslo 5. S. 271. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6735>.
- PETŘÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995.
- PORÍZKA, Petr. *Tvorba korpusů a vytěžování jazykových dat: metody, modely, nástroje*. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2014.
- REJZEK, Jiří. K formální adaptaci anglicismů. *Naše řeč*. [online]. Ročník 76 (1993), číslo 1. S. 26–30. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7106>.
- ŘEZÁČOVÁ, Jana. *Proces výběrového řízení se zaměřením na metodu „Direct Search“*. [online] Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2011. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: https://is.mendelu.cz/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=1659;studium=37495;zp=30799;download_prace=1;lang=cz.
- SÁDLO, Petr. Needeš tu kořist, nebo ji greednu já?: Komunikace hráčů počítačových her s využitím adaptovaných anglických sloves. *Jazykovědné aktuality*. [online]. Ročník 53 (2016), číslo 1–2. S. 19–28. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: http://www.jazykovednesdruzeni.cz/JA_1216_1_2.pdf.
- SVOBODOVÁ, Diana. Cizojazyčné lexikální přejímky v komunikaci na chatu. *Naše řeč*. [online]. Ročník 90 (2007), číslo 2. S. 67–80. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7933>.
- ŠAJDLEROVÁ, Ivana; KONEČNÝ, Miloslav. *Základy managementu*. Ostrava, 2007.
- TĚŠITELOVÁ, Marie. O přejatých slovech v češtině z hlediska kvantitativního. *Slovo a slovesnost*. [online]. Ročník 51 (1990), číslo 2. S. 111–123. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=3345>.
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. *Internetová jazyková příručka*. [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2019 [cit. 16. 6. 2019]. Dostupné na: prirucka.ujc.cas.cz/.
- VOLKOVÁ, Nikol. *Použití vybraných anglicismů v českých textech korpusu czTenTen12*. [online]. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2015. [cit. 16. 6. 2019] Dostupné na: <https://is.muni.cz/th/s5te2/>.
- Zákoník práce: zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 21.dubna 2006*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014.

Korpusy a nástroje

- Český národní korpus – <https://korpus.cz/>
- SyD – <https://syd.korpus.cz/>
- Treq – <http://treq.korpus.cz/>
- SketchEngine – <https://www.sketchengine.eu/>

Přílohy

Dvě nahrávky rozhovorů s respondenty přiložené k bakalářské práci na CD.